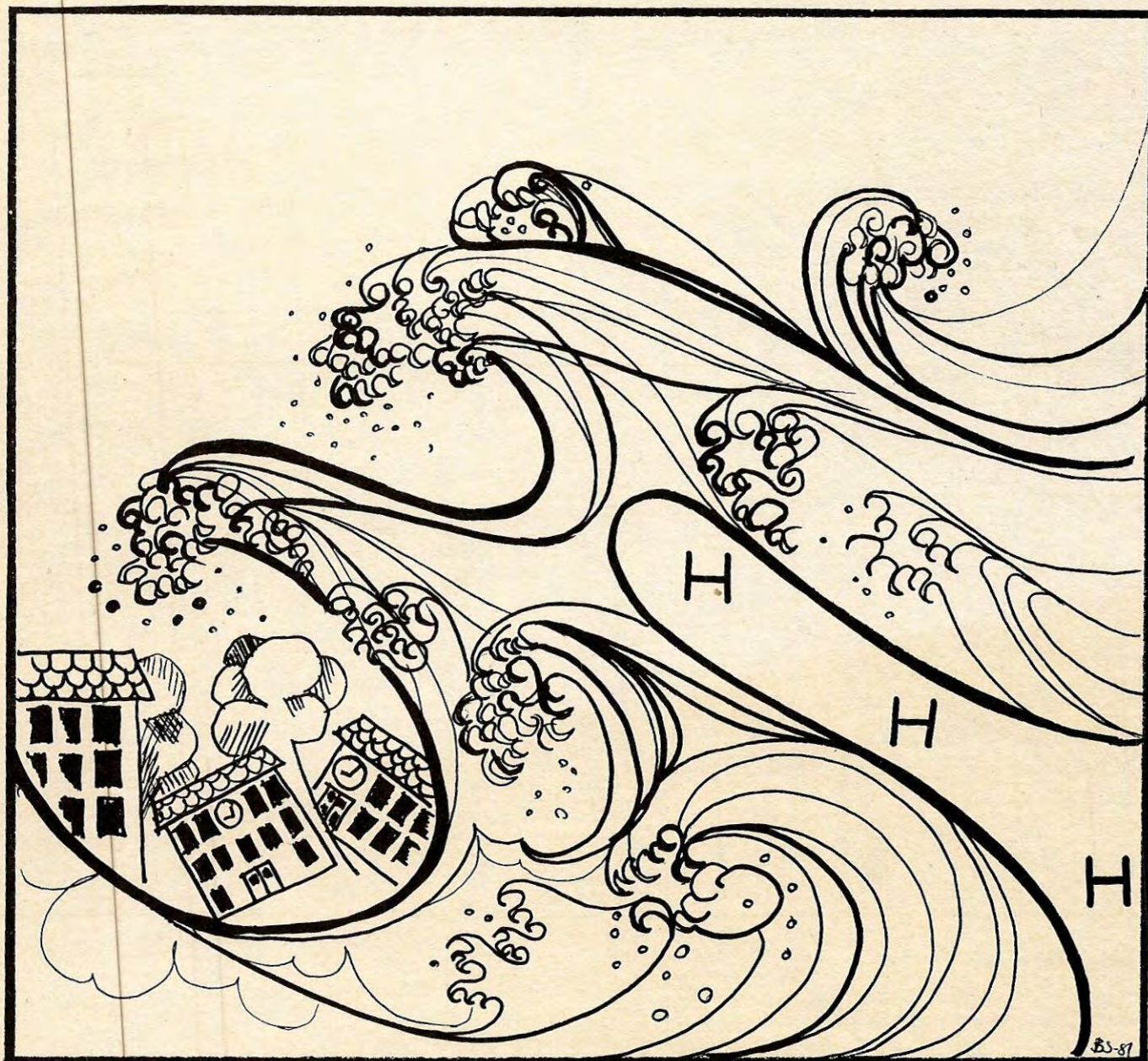
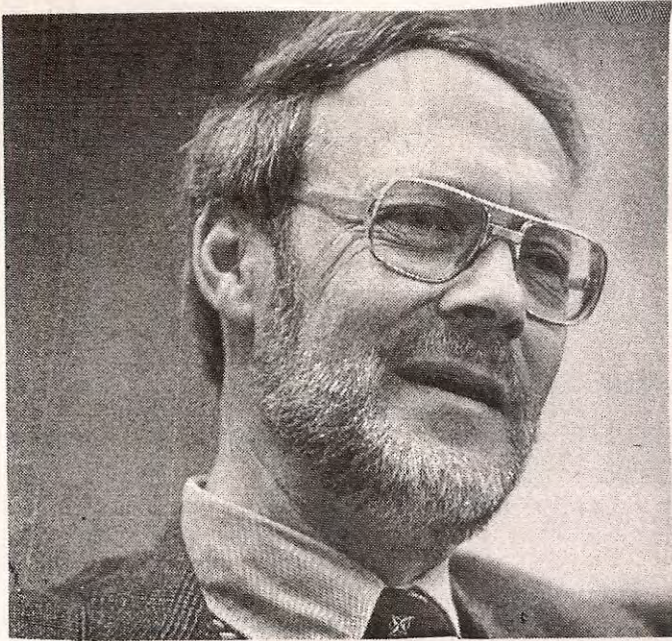

Skole for Folket

nr 3&4-81. kr 15,-.

TORE AUSTAD

DEN NYE KIRKE-OG UNDERVISNINGS-
MINISTEREN.

leder: FRA FETT FLESK TIL MAGRE KNOKER.

Vi i Skole for folket tror ikke at regjeringsskiftet vil bety dramatiske endringer i skolesektoren. Skolens innhold vil preges av samfunnsforholda, særlig næringslivets behov for arbeidskraft, uansett regjering.

Det vil også være stikk i strid med alt det Høyre står for å sette inn noe vesentlig økte ressurser i skolen.

Austads lovende utspill før valget om at ressursene bør forbli i skolen når elevtallet synker, er nå redusert til et ynkelig uforpliktende håp. I et intervju i Aftenposten 26/10 sies det slik: "Austad betoner at alle de frigjorte ressurser ikke må føres bort fra grunnskolen fordi elevtallet synker."... .. "Grunnskolen må i størst mulig grad beholde sine ressurser". (Vår understr.) -Så vi må nok fortsatt regne med å slåss for ressursene i skolen hvert eneste år framover. Austads parti i Oslo har vist vei med store nedskjæringer allerede.

Når det gjelder innholdet i skolen, varsles blant annet økt vekt på karakterer, kjernestoff i sentrale fag (hvilke er nå det?), og utviding av valgfagene. Vi siterer Aftenposten igjen: "En forutsetning må imidlertid være at de

ulike tilbud elevene får, må ha en likeverdig status slik at de ulike kombinasjoner mellom utdanning og arbeid ikke gis preg av kriseløsning for problemløse". Det siktes vel her blant annet til arbeidslivserfaring som valgfag.

Det er jo vel og bra. Men når karakterene skal få mer å bety, så blir vel slike utsagn som spill for galleriet å regne. For karakterene er utvilsomt sterkt knytta til status, særlig karakterene i de "sentrale fag".

For ungdom mellom 14 og 18 sies at målet må være at alle skal ha et tilbud. Hva slags tilbud sies det ikke noe om. Det er de yrkesfaglige studieretninger som har mest skrikende underkapasitet idag g., idag, noe som har sammenheng med at de er relativt ressurskrevende. Men disse nevnes ikke med ett ord, noe som viser med all ønskelig tydelighet hvilke elevgrupper Høyre er mest opptatt av.

KARI PAHLE KORITZINSKY:

Høyre vil føre en dårlig, stivnet og gammel- dags skolepolitikk!

- Kari Pahle Koritzinsky, du sitter som representant for SV i skolestyret og er varamedlem til bystyret i Oslo. Kan du, på grunnlag av dine erfaringer i disse fora, si noe om hva du tror den nye Høyre-regjeringa vil bety for skolen?

Det er ikke alltid så stor forskjell på Arbeiderpartiets og Høyres politikk, men på enkelte områder skal vi nok få merke forandringer.

● KJERNEPENSUM, KONKURRANSE, KARAKTERER ●

Høyre vil legge større vekt på ensidig faktakunnskap for å realisere sitt borgerlige dannelsesideal. De ønsker å innføre kjernepensum. Dette vil skje på bekostning av andre kunnskapsformer som har med samfunnsforståelse, helhetsundervisning, holdningsutvikling o.s.v. å gjøre. Mulighetene for tverrfaglighet og prosjektarbeid vil bli mindre. Høyre vil legge større vekt på graderte karakterer i alle skoleslag fra ungdomsskolen til lærerutdanninga. Konkurransen mellom elevene kommer til å øke.

- Høyre sier de vil gi elevene i ungdomsskolen flere valgmuligheter. Det er vel bra?

Jeg er ikke så sikker på det. Dersom valgfagstilbudet skal utbygges i det omfang og etter de linjene Høyre tenker seg, kan det fort bli en trussel mot hele enhetsskoletanken. Høyre vil f.eks. gjøre det mulig å velge enten arbeidslivserfaring eller ekstra matematikk. Dette vil gi større skille mellom praktisk og teoretisk begavede elever. Vi vil få økte forskjeller også på grunnlag av geografi, sosial tilhørighet og kjønn. Etter min mening, bør praktiske fag i skolen styrkes for alle elever, og skolen bør få et mye nærmere samarbeid med arbeidsliv og fagbevegelse enn i dag.

● VALGFAG KAN TRUE ENHETSSKOLEN ●

- Er du motstander av valgfag?

Nei, det er bra med noen valgmuligheter, men det bør settes klare grenser for spesialisering i grunnskolen. Mange valgfag er dessuten temmelig innholdsløse allerede i dag.

REGJERINGSSKIFTE • REGJERINGSSKIFTE

● RO, ORDEN OG HEKSEJAKT? ●

- Høyre er kjent for mas om ro og orden i skolen. Kan det bli noe mere enn mas?

Det vil nok bli lagt mer vekt på ytre disiplin, rigide regler og reaksjonsmåter.

Høyre ønsker dessuten "reformpause", og de vil nedlegge Forsøksrådet for skoleverket.

- Karl I. Hagen vil redusere lærernes muligheter for valg av tilleggslitteratur. Støtter Høyre denne tanken?

Ikke klart og tydelig i alle fall. Jeg tror allikevel at heksejakten på progressive lærere kan komme til å øke i styrke fordi Høyre vil være raskere enn Arbeiderpartiet til å stemple kritiske, flersidige undervisningsopplegg som "politikk i skolen".

● MER TIL OLJE, MINDRE TIL SKOLEN ●

- Vi har til nå snakka om innholdet i skolen, men for å drive skole trenger vi jo ressurser. Høyre sier at de ser utdanning som en av de aller viktigste offentlige oppgaver. Kan vi nå vente en rask slutt på fattigdommen i skolen? Nei, tvert imot. Høyre har f.eks. ikke gitt noen garantier for at skolen skal få beholde de ressursene som blir frigjort p.g.a. synkende elevtall. De har imidlertid klart uttalt at de offentlige utgiftene skal reduseres. Skolen er en såkalt uproduktiv sektor. Det vi kan vente oss er nok derfor en ytterligere utarming av skolen for at mere penger skal kunne bindes i økt oljeutvinning og benyttes til privat forbruk på toppnivå.

● SOSIALPEDAGOGISKE TILTAK ●

Vi kommer også til å få merke fortsatt nedbygging av sosialpedagogiske tiltak som fritidssysler, skolehagearbeid og feriekolonivirksomhet.

I Oslo som er Høyrestyrt, må elever nå betale en stadig større egenandel for tilbud som tidligere var gratis eller rimelig - som f.eks. utstyr til valgfag og fritidssysler. Prisen for en plass på fritidshjem har steget med 200% i Oslo fra 1980 til 1981. Et gratistilbud som skolemåltidet, har jo nylig forsvunnet helt.

Rasjonalisering av renholdet er i ferd med å gå på helsa løs både for renholdspersonalet, lærere og elever.

● RASJONELL SKOLEDRIFT ●

- I Oslo er det nylig lagt fram en ny skolebruksplan som foreslår rasering av mange drabantbyskoler. Er dette god Høyrepolitikk?

Ja, jeg tror vi får raskere nedlegging av skoler i områder der elevtallet midlertidig går ned. Høyre ønsker en teknisk/økonomisk mer rasjonell bruk av både lokaler og lærere.

● LESEPLIKTEN PÅ BARNETRINNET ●

- Norsk Lærerlag har jo nylig hatt landsmøte. Reduksjon av leseplikten på barnetrinnet blir nå fremmet som et politisk krav. Hvordan vurderer du mulighetene til å lykkes her?

Jeg tror vi kan oppnå noe - en reduksjon til 27 timers leseplikt på barnetrinnet. Ikke fordi Høyre eller det borgerlige flertallet på Stortinget er snille, men fordi vi står ovenfor en stor overproduksjon av lærere p.g.a. synkende elevtall. Noen reduksjon til 24 timer pr. uke. har jeg imidlertid ingen tro på - på kort sikt. -Dessverre.

● DÅRLIG, STIVNET OG GAMMELDAGS ●

- Hvis du skulle gi en kort karakteristikk av Høyres skolepolitikk, hva ville du si da?

Rent faglig er den dårlig, stivnet og gammeldags. I næringslivet ønsker Høyre en "dynamisk utvikling", i skolen ønsker de "ro og orden".

● STÅ PÅ! GI HØYRE KAMP! ●

- Med det bildet du nå har tegnet av skolen de nærmeste åra, er det noen vits for sosialister å fortsette og jobbe der?

Jeg har sagt noe om hva Høyre ønsker og vil prøve på. Det er bl.a. opp til oss lærere om de skal lykkes. Jeg tror sosialister med fordel kan stå på litt mer både i kampen mot nedskjæringer av ressursene og for et mer kritisk og flersidig innhold i undervisningen. Vi må motarbeide sjølsensuren i egne rekker. Å flykte fra problemene er ingen god løsning for sosialister.

GUTTENE I OBSEN

Fredag den 14. mars 1980 gikk de 500 elevene på Sandgotne skole utenfor Bergen til streik. De streiket mot en lærer som i lengre tid hadde mobbet dem på forskjellige måter. Torsdagen oppførte han seg slik overfor to elever, at elevrådet gikk inn for streik dagen etter. Fredagen nektet elevene å gå inn i klassene sine. De ble stående ute på skoleplassen og rope slagord. Avisene kom til og skrev om streiken dagen etter. De intervjuet noen elever som hadde vært mot streiken. Skolestyret kom sammen, og skolesjefen fordømte streiken og forsvarte læreren. Da guttene i obsen hørte om hva som hadde skjedd ute på Sandgotna, klappet de i hendene. "Det der skulle vi ha funnet på og", sa de og tenkte på hva som hadde skjedd året før.

Slik begynner Stieg Mellin-Olsen boka si om de seks guttene i obsen, Harry, Hebbelille, Teddyen, Jan Thore, Lille John og Bjørn. Guttene går i en såkalt ressursgruppe, men er isolert fra de andre elevene og blir mobbet av lærerne. Boka gir en handlingsmettet beskrivelse av guttene, miljøet i klassen, deres hjemmebakgrunn og hva de driver med på fritida.

Forfatteren er sjøl skolemann, og han beskriver også godt de forskjellige lærertypene, med rektor i spissen via en fremmadstrebbende inspektør til den resignerte læreren, kalt Apen, klassestyreren for gruppa. Han som heller gir dem 'en på tygga' enn å skrive melding med hjem. Han har gitt opp å gjøre noe for guttene, er mer interessert i håndball enn i skolen. Men han blir tvunget til å ta stilling, for rektor eller for guttene, og velger å stå på sine elevers side.

Vi lever med guttene i sorg og glede. Vi føler med Hebbelille i hans fortvilelse da mora bryter helt sammen og må på psykiatrisk sjukehus, og vi fryder oss sammen med Lille John i hans første forelskelse og famlende favntak.

Forbannelsen retter seg mot skolen, mot enkelte av lærerne og først og fremst mot rektor, som faktisk blir så provosert at han slår ned Harry fordi han deler ut løpesedler i skolegården. Ingen politikk på skolen, takk!

Da guttene senere hevner seg på rektor og får han i bakken helt ydmyket, synes vi vel også at dette hadde han egentlig fortjent.

Våre gutter stod allene, de greide ikke, slik som elevene på Sandgotne, å mobilisere resten av elevene på skolen til streik. For dem var det faktisk en seier at de som gruppe greide å bli enige og stå sammen om å hevne seg på rektor. De brukte vold for å hevne vold.

Boka må være glimrende som bakgrunn for diskusjon om vold og urett både i klasser og blant voksne for den del. Den kan også sees på som et innlegg i debatten om disiplin i skolen.

Guttene i Obsen
Stieg Mellin-Olsen
Treff-serien. Gyldendal.

JACQUES HUIJBENS:

"Jeg har hørt så mye dårlig opplysning om stoff!"

- Jacques Huijbens, du har i dette nummeret av Skole for folket en lengre artikkel om narkotikaopplysning i skolen. Hvem er du egentlig? Hvilken kompetanse har du for å uttale deg om disse spørsmåla?

Jeg er først og fremst en vanlig lærer i ungdomsskolen, og har ingen formell kompetanse i narkotikas spørsmål.

Faktastoffet har jeg tilegnet meg ved selvstudier. Ellers har skoleringen hovedsaklig bestått i å lytte til ungdommen for å finne ut hva de synes er vesentlig, hvordan de opplever miljøet sitt, hva de ønsker av de voksne, etc. Fra 1973 har jeg arrangert en rekke kurs for lærere, foreldre, institusjonsarbeidere og sist men ikke minst for ungdom. Jeg har også arbeidet med opplysningsarbeid på oppdrag for Statens Edruskapsdirektorat i 5 år.

- Hvordan blei du engasjert i disse spørsmåla fra begynnelsen av?

Jeg tror det viktigste var at jeg selv fikk mye dårlig opplysning av typen: "Du skal ikke, du bør ikke." Slikt virker ofte mot sin hensikt, og jeg begynte å gruble på hvordan en lager opplysning som ungdommen føler at angår dem.

- Ja, hvordan gjør en det?

Det finnes nok ikke enkle fasitsvar på

det spørsmålet, men jeg mener at all god opplysning må bygge på den virkeligheten ungdommen kjenner. Derfor må arbeid med narkotikas spørsmål være miljøsentrert: Hva kan gjøres for å bedre ungdommens miljø? Forøvrig har jeg lyst til å si at ungdommen ønsker at de voksne skal engasjere seg, bare ikke på en dømmende måte. Ungdommen vil gjerne ha aktive og kritisk deltagende voksne.

- Det har vært mye snakk om frivillig behandling eller tvangsbehandling av narkomane de siste åra. Kommentar?

Opplysning og behandling er to forskjellige områder, og behandling er ikke mitt felt. Jeg kan vel allikevel si at all behandling, slik jeg ser det, står overfor dilemmaet: Du kan ikke fjerne noe negativt (stoff) uten å erstatte det med noe positivt. Behandlingen, uansett tvang/ikke tvang, må derfor knyttes sammen med miljøforbedringer. Forøvrig synes jeg det er både tåpelig og beklagelig at så mange profesjonelle krefter brukes til å debattere tvang/ikke tvang når det åpenbart ikke er et enten eller. Problemet er jo at det ikke bevilges nok penger til verken det ene eller det andre.

RUSGIFTER i SKOLEN-

HVA KAN LÆRERNE GJØRE?

Det drives en god del mer eller mindre skjult reklame for narkotika gjennom bøker, film og grammofonplater som forherliger rusen av bestemte stoffer. En del artister bidrar også med sitt på konserter. I tillegg kommer et markedsføringsapparat som uavbrutt forteller oss om hvor viktig det er: å ha det lett vint og godt, å ha det gøy, å være fri for ubehag, og at å ha og eie ting gir selvtillit og venner. At det er viktig å være "in" og være "med". Med økende prestasjonskrav til den enkelte og truende arbeidsløshet, flytting til andre landsdeler eller manglende fritidstilbud, er det et godt marked for ulike flukt og drømmemidler av alle slag til både voksne og ungdom.

Mot disse kreftene som virker hele tiden skal læreren lage et opplysningsprogram en eller et fåtall ganger.

Mange snakker om at det må gjøres noe drastisk med narkotikaproblemene. Det flikkes her, det lappes der, men fremfor alt: det debatteres mye blant fagfolk om den rette strategi.

Det er naturlig at mange lærere resignerer og spør seg selv: kan jeg makte dette? Hadde det ikke vært bedre å bruke en ekspert utenfra?

Det er sjelden at fagfolkenes kompetanse på akkurat dette felt, opplysning om rusgifter og behandling av problemer for-

bundet med bruken av disse, er oppe til debatt.

Eksempel: En lege ved Statens Senter er i kraft av sin stilling ikke nødvendigvis kvalifisert til opplysningsarbeid.

LÆRERNES FAGLIGE KOMPETANSE

Hvor står læreren i denne sammenhengen? En lærer er faglig kompetent til opplysning om rusgifter og kartlegging av elever som er "på gli". Jeg vil hevde med fynd og klem at en lærer som ikke vet mye om rusgifter, men som har klassens tillit, kan utrette mer enn en hvilken som helst "ekspert". Jeg vil gjerne legge frem mine argumenter til debatt:

1. Kunnskaper om stoff og stoffmiljø kan en tilegne seg ved lesing. Men stoffenes virkning er ikke avgjørende for elevenes holdning og handling. Læreren kan bruke sine egne erfaringer fra ungdomstiden.
2. En ekspert er alltid ekspert på et begrenset område, og behøver av den grunn ikke være flink til å aktivisere elevene.
3. Kun læreren som har tillit, har mulighet for kartlegging av elever som bruker: skulken begynner å vise et mønster (særlig etter helgene), interessen for skolearbeidet synker sterkt, kommer oftere for sent, virker etter hvert mere sløv, prøver forskjellige teknikker for å forsvinne i mengden, foreldrene vet ikke alltid hvor eleven er om kvelden (ømt punkt).

OPPLYSNING - BEHANDLING

Problembruk av rusgifter kommer aldri alene. Når en elev har problemer med og på grunn av sitt rusgiftbruk, burde en lærer aldri alene påta seg å behandle denne eleven, men søke hjelp der den er å finne: i skolens apparat, p.p.tjeneste m.v. Ikke overse den ressurs som ligger i hjem-

met (også såkalte belastede hjem), kameralter og ikke minst eleven selv.

ALLE LÆRERE ER IKKE DYKTIGE

Når jeg slår fast at en lærer er faglig kompetent til opplysning og kartlegging, betyr ikke det nødvendigvis at hun eller han også er dyktig. Det er et personlig spørsmål.

En lærer som ikke er særlig på talefot med elevene sine på en fortrolig måte, vil heller ikke ha store sjanser til å slå gjennom med opplysning om rusgifter, langt mindre kartlegging av elever som er i faresonen.

For å lykkes på disse to felt, er læreren helt avhengig av at eleven gir bestemte signaler tilbake. Ikke alle lærere har tillit hos elevene, og de som ikke har det, vil aldri få slike signaler. Like viktig: en lærer kan aldri oppnå tillit hos alle elevene.

Hva slags signaler mener jeg?

For eksempel at elevene gjerne snakker med læreren om personlige ting og innimellom ser på henne eller han som et menneske de tross alt liker. Med snakk om personlige ting menes ikke nødvendigvis at de må tømme sitt hjerte (selv om det er stor grad av åpenhet) eller det mindretall av elevene som snakker læreren etter munnen. Enkelte elever er meget flinke til å takle forskjellige lærere. Lærere med erfaring som leser dette, forstår sikkert hva jeg sikter til.

HVA ER GOD OPPLYSNING?

Opplysning som har til hensikt å være holdningsskapende, må begynne og slutte her:

Hva gjør du i en reell valgsituasjon?

1. Til de som ikke har prøvd: hvorfor vil du si ja? Hvorfor vil du si nei?
2. Til de som har erfaring: hvorfor fortsette? Hva får du ut av det? Hvorfor liker du å lære opp nybegynnere?

En lærer må regne med at det i enhver ungdomsskoleklasse finnes en eller flere

elever som har prøvd hasj en eller flere ganger. Hvis en lærer vanligvis har den åpenhet i klassen som jeg har nevnt før, vil en av elevens spørsmål og reaksjoner kunne merke om deres kunnskaper om rusgift er rent teoretisk eller også praktisk. Generelle krav til god opplysning:

1. Saklig, konsentrert og knyttet til den virkelighet som ungdommen opplever.
2. Skrekkhistorier og sensasjonspregede "reportasjer" bør holdes vekk fordi det gjør det hele mere interessant.
3. La gjerne elevene stille spørsmål på ark uten navn i starten av opplegget, men stopp spørsmål og diskusjon om rus og rusopplevelser.
4. Prøv å holde det hele miljøsentrert: hva er et godt ungdomsmiljø? Stoffsentrert opplysning har større sjanse for å virke mot sin hensikt. Ungdom tar ikke skade av å se en hasjklump, men måten den vises på og atmosfæren rundt er ikke likegyldig. (Legg merke til opphisselsen i forsamlingen når politiet viser frem sin koffert med stoffutvalg på lærer- og foreldremøter.)
5. Enveis-media som radio og TV samt film uten diskusjon etterpå, har man dårlige

erfaringer med fordi motforestillinger og spørsmål ikke blir tatt opp.

6. Store tilhørergrupper kan virke direkte mot sin hensikt. Om det i det hele tatt stilles noen spørsmål, er det kun de meget ordsterke som hevder seg. Men både under og etter arrangementet blir det livlig kommentert av mange. Dessverre får læreren sjelden eller aldri høre noen av disse kommentarene. Et par ord fra de som har brukserfaring, kan rive hele programmet fra hverandre, og disse har langt mere prestisje i kameratenes øyne enn den filmen som er blitt vist. Også når et stort møte ledes av tidligere narkomane eller behandlere med erfaring, kan en forsvare seg med: "det kommer ikke til å hende meg, jeg har alt under kontroll." I en klasse er det langt vanskeligere å forsvare en slik påstand fordi flere vil våge og åpne munnen.

LÆRERNE KAN IKKE TRYLLE!

Å lykkes med opplysning om rusgifter vil si: elevne tar det læreren kommer med alvorlig. Å lykkes med opplysning betyr ikke at elevne aldri kommer til å bruke rusgifter. All opplysning kommer til å bli satt på prøve. Den dagen kommer da elevne må si ja eller nei til et tilbud, og et slikt tilbud vil alltid komme fra en eller flere kamerater. Å røyke hasj, for eksempel, er en handling som må læres, det er ikke noe som en finner på alene når en ikke har gjort det før. Det ligger en god del prestisje i det å lære opp en nybegynner.

Opplysning er viktig, men mange har alt for store forventninger til effekten av den. Alle som er vanerøykere, vet hvor vanskelig det er å slutte. Mange av de samme sosiale- og bruksmekanismer virker også ved rusgifter.

7. En såkalt narkoman er ikke uten videre brukbar til opplysningsarbeid bare fordi han/hun har kjent skadene på kroppen. Vedkommende må være klar til å ta opp påstanden: "det kommer ikke til å hende meg." Dessuten er det viktig at han/hun ikke glorifiserer sin egen rolle. Dette krever forarbeid og samarbeid med læreren.

HASJ OG ALKOHOL

Det kan ikke understrekes nok at det er taktisk dumt og logisk uholdbart å angripe hasj og andre rusgifter og samtidig forsvare en måteholden bruk av alkohol. Dette er ingen avholdsreklame, men praktisk erfaring fra mange samtaler med ungdom. For det første har enhver sin egen oppfatning av hva som er måtehold: ingen ser på sitt

erfaring med hasj alltid vil:

1. Være mer eller mindre redd for skadevirkninger.
2. Avvise eller bagatellisere argumenter om skadevirkninger og prøve og lede oppmerksomheten til stoffer som er langt farligere.

De lærde strides om hvor farlig hasj og marihuana er. Det som interesserer meg som lærer er: ungdom som bruker hasj i lengre tid blir mere sløve, får vanskeligere for å stå opp om morgenen, skulker mere, har større konsentrasjonsvansker, gjør dårligere skolearbeid og at de etter hvert gir mer og mere faen. De vil helst være minst mulig deltagende i timene og svarer unnvikende på spørsmål om hvordan de egentlig har det med seg selv. For hvis de virkelig skulle se på seg selv, måtte de innrømme at noe ved dem hadde forandret seg.

eget forbruk som misbruk. For det andre står en lærer som bruker alkohol ikke svakere i debatten av den grunn: når en har et aktivt forhold til et rusmiddel er det vel uklokt å ha to eller flere?

Hasj og alkohol har nokså forskjellige virkninger, men også en del viktige felles trekk:

1. Begge midlene brukes gjerne for å slippe av fra stress og mas.
2. Begge er utpreget sosiale og brukes helst sammen med andre. Hverken det å bli stein eller full er noe særlig moro når en er alene.
3. Skadevirkningene av begge merkes først etter lengre tids bruk og som regel ikke av brukeren selv først.
4. Det er et langt sprang i styrke og i tiden før de uheldige virkningene melder seg mellom hasj og alkohol på den ene siden og stoffer som heroin, morfin, amfetamin og LSD, på den andre siden.

Dette er ikke noe forsvar for hasjen, tvert imot. Hasj har en del virkninger som på flere måter gjør den farligere enn alkohol. Men det kan ikke advares nok mot overdramatisering, særlig når en vet at de som har

FORSLAG TIL ROLLESPILL I KLASSEN

Følgende rollespill kan belyse en her-og-nå situasjon i et ungdomsmiljø. Enhver lærer bør lese det kritisk og gjøre de forandringer som en synes er nødvendig. La elevene fordele rollene.

Husk: Prøv spillet selv sammen med kolleger før det brukes i klassen og bytt gjerne ut hasjen med alkohol eller tobakk. Vi lærere er særdeles flinke til å intellektualisere. Ikke diskuter for mye på forhånd, men spill rollespillet først og diskuter etterpå. Det er den direkte opplevelsen som har den største virkningen hos ungdommen. Dessuten vil en lærer som har vært deltager først selv, føle seg mere sikker når hun/han leder rollespillet i klassen.

Det er kveld. En gruppe ungdom står på et gatehjørne. Per gjør i stand en blås (hasj). Han er 17. Kari har hatt opplysning om hasj på skolen, hun har aldri prøvd. Hun er usikker. Hun synes det er ganske ekkelt å tenke på at en ikke vet

hva stoffet gjør med hjernen, men at det er der og sløver en etter hvert. Men hun liker Per og synes ikke at han virker sløv, tvert imot.

De andre følger godt med mens Per lager blåset. En og annen sier noe, men ikke så mye. Så forteller Kari hva hun har hørt på skolen og tilføyer: Jeg vil ikke bli avhengig.

Hva svarer Per?

Hva sier de andre?

Hva sier Kari så?

Hvordan reagerer de andre på det?

Hva gjør Kari til slutt?

Gruppespørsmål etter rollespillet:

Hvorfor svarer Per som han gjør?

Hvorfor reagerer de andre som de gjør?

Hva ville du gjort i Karis sted?

Hvor gammel tror du Kari er?

Rollespillet egner seg godt nokså tidlig i et opplegg om rusgifter etter en kort innledning. Kanskje en forklaring om hva rollespill er for noe, på sin plass. Det er ikke teater og må stoppes når det sklir ut i uvesentligheter. Læreren må da lede det inn på saken igjen eller man stopper rett og slett for å diskutere.

NÅR/HVORDAN SKAL LÆREREN REAGERE?

Når en lærer skal reagere, og ta det opp med eleven, er et vanskelig vurderings-spørsmål. Det beste er å ta utgangspunkt i elevens totale situasjon i og eventuelt utenfor skolen og komme inn på stoffbruk som en del av årsakene til at ting ikke er som de burde være. Ring aldri til foreldrene bak elevens rygg. Er situasjonen slik at læreren mener at noe må gjøres og samtale med eleven ikke fører til noen bedring, kan en overveie å gi eleven et ultimatum: enten forteller du hjemme hvordan det går på skolen og hva som er årsakene til det eller vi gjør det sammen. Hvis du ikke gjør noe, ringer jeg til dine foreldre om dager. Eleven blir sikkert

rasende, kanskje foreldrene også - på læreren. Uansett er det bare læreren som kan formidle og sannsynliggjøre at en tar det opp fordi en virkelig bryr seg om elevens situasjon og fremtid.

Det blir etter hvert en god del ungdom (og voksne) som bruker litt hasj i ny og ne, særlig i helgene, og gjerne sammen med alkohol. En kan gjerne gå i mot dette i opplysningssammenheng. Men om en oppdager konkrete tilfeller i klassen (f.eks. får informasjon fra andre elever), bør en gå mere forsiktig frem. Særlig hvis skoleresultatene ikke blir merkbart dårligere, det ikke er mye skulking o.s.v. Oppdages derimot hasjrøyking f.eks. på do i frikvarteret, må det reageres på selve handlingen.

"STOFFSALG I SKOLEGÅRDEN" kan en lese i avisene. Jeg vil ikke bestride at det kan forekomme, men hvorfor skulle en som selger stoff, gå inn i skolegården når en kan treffe elevene litt utenfor? Det mest kjente mønsteret er vel at elever som har sluttet skolen, reker rundt i nærheten og gjør sine avtaler for senere levering. Her ligger to tankekors som er uhyre vanskelige å løse:

1. De som selger og vedlikeholder sin kontaktkrets, er et problem i seg selv. De ser ingen som helst grunn til å forandre sin situasjon før de kommer innenfor murene eller har brukt så mye stoff selv at

dèt har blitt et problem for dem.

2. De representerer et aktivt tilbud av både borte. Ei frisk og sunn jente blir ikke stoff og miljø til ungdom som for kortere narkoman på "en-to-tre". Filmen kan godt eller lengre tid, er i drift.

Mange unge opplever perioder hvor de ikke ønsker å stille krav til seg selv, men ønsker å tekkes ledende typer som viser en markert "jeg gir faen"-holdning.

En lærer som begynner å arbeide med opplegg i A.N.T. og prøver å gjøre det så aktiviserende som mulig gjennom rollespill, gruppearbeid, plakater, plansjer m.v., vil bli flinkere etter hvert. Det akutte behovet for "eksperten" blir mindre og selvtilliten øker.

opplevelse og fordi tidsperspektivet er

brukes, men da bør en på forhånd forklare forannevnte og ha en grundig diskusjon etterpå.

Evy Aker, konsulent for A.N.T., har sørget for at alle skoler i Oslo har fått en perm med brosjyrer og annet materiale om emnet.

Kalant & Kalant: Stoffbruk, samfunn, personlig valg. Norlis forlag.

Bra for faktakunnskap.

John Steinberg: Aktivt verdivalg. Dreyer.

Konkrete forslag til gruppearbeid o.l. som også kan brukes i A.N.T. opplegg.

UNDERVISNINGSMIDLER

Hjelpemateriale til undervisningen kan bestilles gjennom AV-sentralen og Statens Edruskapsdirektorat.

Læreren bør ha sett og vurdert materialet før det brukes i klassen.

Lysbildeserien "Min venn Monika" anbefales fordi den ikke overdramatiserer, men oppfordrer til diskusjon. Veiledningshefte følger med. Kan en få en gruppe elever til å gjennomgå serien først, kan det bidra til mere engasjement.

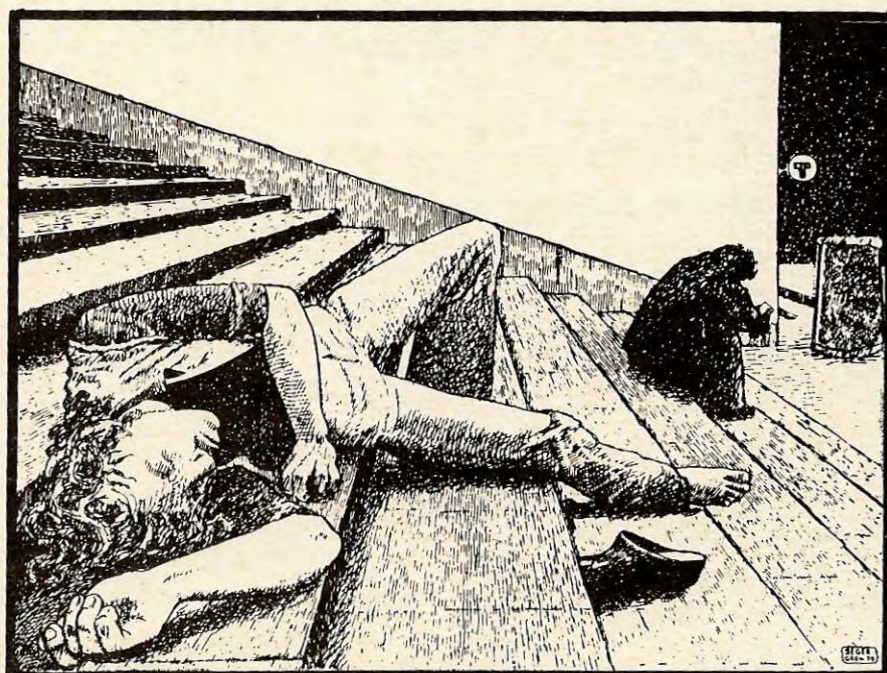
Filmen "Eva" bør bedømmes kritisk. Særlig fordi den er nokså sentrert om stoff og rus-

SLUTTKOMMENTAR

Aktuelt spørsmål fra en ungdom: Hva skal jeg gjøre når mine beste venner blåser?

En kunne like godt spurt: Hva skal jeg gjøre når mine beste venner drikker?

Svaret er det samme som i lærerens ungdom (eller i hennes/hans voksne liv for den saks skyld): Er du der, må du regne med å bli med på en del. Mange tror at de kan si nei når de vil, men i praksis er ikke alltid det så lett, eller....

SNIFFING

Her for det meste blir det til at jeg skriver det jeg har opplevd siden jeg har drevet med det samme selv. Det er ikke lett til foreldrene til disse folka som sniffer og heller ikke for de snifferne og løse sniffe problemet. Samfunnet, hjemmet og skoorn kan i grunnen ikke gjøre noe uten at vi gjør noe selv. For hva kan de egentlig gjøre for å stoppe dette? De som sniffer syns selvfølgelig det er godt senere angrer de fleste på at de begynte med det. De blir så sløve mange av dem at de vet ikke hvem de selv er og hvem foreldrene er. Mange av foreldre driter dem fult ut. Og de fleste som ikke bor hjemme og ikke vet som regel hvor de bor ønsker nok at de kunne få lov til å få ligge i en god varm seng framfor og ligge i en trappeoppgang og ute døgnet rundt. Selve sniffinga er jo veldig skadelig og det fører til jerneskade, nyreskade og leverskade derfor kan man dø etter ganske kort tid. Jeg selv syns at det var ganske godt men jeg kunne i grunnen aldri kunne tenke meg å dra ned på Vaterland nå. I alle fall ikke før jeg vet jeg kan si nei. Når man sniffer er rusen og lukten den beste ellers tror jeg aldri noen ville ha sniffet viss det ikke var for rusen sin skyld. Rusen er veldig deilig syns jeg. Du er faktisk i en lykkerus. Du føler plutselig at du betyr noe for dine medmennesker for uten snifferne. Men i virkeligheten er er du jo ikke det for mange. For de ser i grunnen veldig hardt ned på deg. Og da kan du mange ganger ta deg veldig nær av det eller så kan de le av det. Ellers kan rusen også føre til at du tenker bare faan og helvete. Du er ganske langt nede når du sniffer. For det er så forbasket skadelig. I første når man sniffer driter du i omtrent alt fordi om du vet at i senere tid kommer du til å ligge for døden. Det

kan komme fort eller det kan ta lang tid det spørs på den enkelte personen er sterk eller svak. Dere vet ikke hvor deilig mange snifferne syns det er. Hvorfor da ikke la oss få lov til å fortsette vis det er det eneste man vil. Derimot driter jeg fullstendig i foreldrene skolen og samfunnet hva de sier og gjør. Skal jeg kunne slutte å sniffe vil jeg kunne klare å gjøre det selv. Men en ting er sant det blir farlig. Men mitt syn på saken er: hvis vi vil dø og ha det jævli med oss selv - la oss da få gjøre det. Vil vi leve normalt tror jeg de fleste er svært glad for det. I alle fall for de som ikke har anledning til det. Som er totalt ødelagt for resten av livet. Og det er det alle vet. At grava kommer på annen plass nå igjen.

12 år gammel elev
i drabantby

forts. fra s. 21

gjelde sin egen organisering innenfor de pedagogiske høyskoler. Mange skoler boikottet nå det regionale høyskolestyret med følgende krav:

- allmøtet skal være studentene sitt høyeste organ, og studentene skal selv avgjøre reglene for allmøtet.
- studentrepresentantene i andre rådsorgan skal bara være ansvarlig overfor studentene, og velgest og kontrolleres av studentene.
- KUD skal ikke ha noe med godkjenning av studentenes valg og måten de organiserer seg på.

Fortsatt har man ikke fått gjennomslag for disse kravene, og fortsatt finnes det høyskoler som opprettholder boikotten. Men de fleste skoler har nå opphevet denne boikotten og jobber innenfor det eksisterende lovverk.

"Det Sanne"

FORTELLING FRA VIRKELIGHETEN

Sniffing har vært ute av bybilde i noen år. Nå ser det ut som "rusen" er på vei inn igjen. Etter møte med ei 15 årig jente forleden med et uttalt sniffeproblem, fant jeg fram denne stilen jeg fikk for 10 år siden av ei 12 år gammel jente i en av Oslos drabantbyer.

Det var min debut i Osloskolen i en 6. klasse på 22 elever hvorav 2 misbrukte stoff og var mer borte fra skolen enn tilstede.

For å få bruke stilen hennes oppsøkte jeg henne nå 10 år seinere. Jeg hadde litt kontakt med henne et par år etterpå, men det var rent tilfeldig. Nå satt hun som husmor i et vakkert, stelt hjem med to små unger og mann, 22 år gammel. Bak seg hadde hun knapt en 9 årig skolegang og foran henne lå "Det Sanne". "Ingen hadde trodd at jeg skulle greie meg så bra", sier Gro. Skoleskulking begynte hun med allerede i 5. klasse. Men jenta har ambisjoner også når det gjelder videre utdanning, hun vil gjerne begynne på skoor'n nå.

Per, den andre "problemeleven" i klassen, var også mer borte fra skolen enn tilstede. Jeg spurte etter han og Gro fortalte at han også hadde greid seg bra da han kom ut i arbeidslivet, men for ett år siden kjørte han seg i hjel på motorsykkel. Intervju følger om hva Gro har brukt disse 10 åra til i neste nr. av Skole for folket.

Gro hadde tydeligvis ikke sviktende evner, men det oppsto en kommunikasjonssvikt i hennes møte med skolen utifra de normer og den språkbruk skolen gjør bruk av. Hun var blitt rettet i alle år av lærerne fordi hun sa Oschlo i stedet for Oslo. Til slutt holder disse arbeiderklassens unger munn i skolen eller de reagerer med utagering og skulking som Gro valgte. De tror til slutt de er dumme, fordi deres verdier og kunnskaper ikke duger i skolen. Slik rår den borgerlige ideologi fortsatt i skolen til tross for sosialdemokratiets mange reformer og ideelle målsettinger om rett til utdanning og parolen "en skole for alle". Den borgerlige ideologi er tilsynelatende skjult, men meget effektiv.

lærer

KJERSTI ERICSSON - EN AV
FORFATTERNE.

BRÅK I

Maja, 6.klasse: (Er det noen spesielle timer dere bråker?) "I regning. Da blir det mest bråkete. Da sitter alle og skravler. Skriker og huier. For han klarer ikke å hjelpe alle på en gang, vet du. Sitter vi og rekker opp handa og så ser han ikke dem bak der, så går han til noen andre først. Og så blir de sinna. Da blir det bråkete. Jeg synes det kunne vært to lærere eller noe sånt!"

Sitatet er henta fra boka "Bråk i klassen" av psykologene Kjersti Ericsson og Monica Rudberg.

Boka er bygd på en viten skapelig undersøkelse. 50 elever i 6. og 8.klasse er blitt intervjuet om forskjellige forhold ved skolen. Elevene er fra østkantskoler i Oslo, vesentlig med arbeiderklassebakgrunn. En god del av dem er såkalte "prolemelever". Elevsvarene som sådan har liten bevisverdi. De står der snarere for å illustrere poenget som forfatterne vil fram til.

• ARBEIDERKLASSEBAKGRUNN- EN MANGELSYKDOM?

Boka ser på skolen ut fra et klart marxistisk synspunkt. Personlig syns jeg ikke egentlig jeg fant så veldig mange flunkende nye tanker i denne boka. Andre skolekritikere har vært

inne på det meste før. (Christie, Mellin-Olsen, John Holt, for å nevne noen)

Mange trekk ved skolen behandler de også nokså lettvtint. Det blir mest en beskrivelse, fra elevens (og av og til lærerens) synspunkt. - Ofte en svært treffende beskrivelse riktignok.

Men det er også endel ting jeg syns denne boka behandler bedre enn hva jeg har sett i liknende bøker. F.eks ideen om arbeiderklassens språklige og kulturelle innskrenkethet. Binds-terke verk er skrevet om dette. De fleste av oss som har gått lærerskolen vil sikkert huske det fra pedagogikpensumet. Ifølge disse teoretikere er denne såkalte "språklige deprivasjon" også katastrofal for evnen til logisk tenkning. Slik blir arbeiderklassebakgrunnen en slags mangelsykdom. Min personlige oppfatning er at slike ideer er svært utbredt i lærerkretser. Vi lar oss stadig sjokkere over hvor lite elevene vet og kan, hvor begrepsfattige de er, osv osv. Så legger vi - ofte nokså lettvtint og behagelig for oss sjøl-skylda på hjemmet.

Mot dette hevder forfatterne at middelklassespråket ofte ikke er så særlig klart og logisk, men tvert imot ordrikt og vagt slik at "ordene tar tankens plass og ingenting finns bak dem". Poenget er ikke at alt middel-

KLASSEN

klasespråk er slik, men at pedagoger, psykologer og andre forskere nesten utelukkende er opptatt av dets positive sider, i motsetning til arbeiderklasespråket.

● STOR FRITIDSAKTIVITET.

Jeg synes også at kapitlet om elevenes ressurser fortjener omtale. Endel av spørsmålene i intervjuene dreide seg om hva de bruker fritida til. For det første er det verd å merke seg at bare under 6% av dem ikke drev med organisert fritidsaktivitet, mens mer enn halvparten driver med to eller fler aktiviteter. Dette stemte svært dårlig med det tradisjonelle bildet av ungdommen som bare henger "på hjørnet" eller går på diskotek. Tvert imot. De avslørte store kunnskaper og ferdigheter på et utall områder. I hvor stor grad gjør vi i skolen oss nytte av slike ting? Vet lærerne i det hele tatt om det?

Om ikke denne boka er epokegjørende er den i alle fall underholdende og lettest. En stor fordel! Vi lider sjelden av mangel på lesestoff, og bøker av denne typen kan lett bli så tunge at vi aldri kommer lenger enn til side 20. Så leser vi heller en roman eller krim i pusterommene mellom stillebunker og matteprøver.

Sjøl humra jeg meg gjennom flere

sider der elevene beskriver hvordan det tar seg ut når læreren blir sint: Katrine 8.klasse: "Å nei, huff. En gang så kasta a bilder på Leif. Hu pælma linjaler og kaffe. Hu har brekki mange pekestokker og så kjefter a!"

Jeg skal ikke ta med fler sitater, sjøl om der er fristende. Les den heller sjøl!

Kjersti Ericsson og Monica Rudberg: Bråk i klassen. Universitetsforlaget 1981. 115 kr.

TIMEN ER TYDE-
LIGVIS SLUTT,
FOR NÅ HAR DE
GÅTT UT.

LÆRESKOLESTUDENTENES KAMP I 70-ÅRA !

8. JUNI BLE DET VEDTATT EN NY LOV OM LÆRERUTDANNING. FØR DENNE LOVEN BLE VEDTATT HADDE LNL (LANDSLAGET FOR NORSKE LÆRERSKOLESTUDENTER) ARBEIDET MED FORSLAGET TIL LOV OG KRITISERT FLERE PUNKTER I FORSLAGET. LOVEN BLE VEDTATT UTEN AT NOE AV LNL'S KRITIKK BLE TATT TIL FØLGE. **Ot. PROP. 36**, SOM VAR UTGANGSPUNKT FOR LOVEN, BLR TVERT IMOT FORANDRET TIL DET VERRE.

HVA VAR LNL UENIG I?

I det forslag som forelå til ny lov, var det spesielt 7 punkter LNL var engasjert i:

1. Rammelovsprinsippet
2. De pedagogiske høyskolene
3. Styret
4. Demokratiske rettigheter
5. Det faglige innholdet i lærerutdanninga
6. 4-årig utdanning
7. Forpraksis for førskolelærere.

1. Rammelovsprinsippet:

Før Ot.prop.36 (Korvald-regjeringa) forelå hadde Arbeiderpartiregjeringa lagt fram en Ot.prop. om ny lov for lærerutdanninga. Dette forslag til lov var i meget stor grad en rammelov, dvs. at Stortinget gir departementet meget vide fullmakter når det gjelder innholdet av loven. I Ot.prop.36 hadde man tatt noe av denne kritikken til følge, men LNL mente at det fortsatt i en for stor grad var en rammelov.

2. De pedagogiske høyskolene:

Her så LNL det som gledelig at det nye lovforslaget ikke gikk inn for en integrering i distriktshøyskolesystemet, i motsetning til det forrige forslag. Imidlertid peker LNL på at det ikke gis garantier for at dette ikke kan skje i framtida. I LNL gikk man i mot at tradisjonelt frie og selvstyrte lærerinstitusjoner skulle slås sammen og dermed miste sin egenart. At Ot.prop.36 la opp til at flere skoler kunne ha felles styre gikk også LNL imot,

med begrunnelse at dette ville kunne innvitte til sammenslåing i framtida.

3. Styret:

Ot.prop.36 la opp til at departementet skulle bestemme sammensetningen i styret, etter tilråing fra lærere og studenter. Dette var brudd på prinsippet om demokrati og selvstyre, uttalte LNL. Videre var de ikke enig i styrets sammensetning. Det var foreslått til 5 representanter fra skolen og 4 utenfra. LNL mente det var tilstrekkelig med 2 representanter som skulle representere det offentlige, og at student- og lærerrepresentasjon økte fra 2 til 3. Med dette ville man styrke styrets kontakt med skolen, og med de som har sin arbeidsplass der.

4. Demokratiske rettigheter:

Forslaget la opp til at studenter kunne vises bort fra skolen på grunnlag av "uhøveleg framferd". En slik mulighet ville bety at studentene ikke var sikret fulle demokratiske rettigheter, og kunne misbrukes slik at forholdene på en skole ble utrygge. Dette kunne også ha en "disiplinerende" effekt når det gjaldt studentenes politiske engasjement. Med denne argumentasjon ville LNL ha setninga med "uhøveleg framferd" fjerna fra lovteksten.

5. Det faglige innholdet i utdanninga:

Forslaget kom på dette punkt med ei presisering. Det foreslo at norsk, kristendom og et praktisk/estetisk fag skulle utgjøre "kjernefaga" og tilsammen dekke 1/2 år av

utdannelsen. Disse tre faga ville ta såpass mye av utdannelsestida at muligheten for å velge andre fag ble sterkt redusert. Dette innebar ei innsnevring av prinsippet om at studentene skulle få en meget stor grad av valgfrihet. Denne presiseringa så LNL seg fornøyd med. Videre tok forslaget opp adjunkt- og lektorutdanning som bygger på allmenlærerutdanninga. De nye halvårsenhetene som her blir foreslått, mente LNL ikke kunne gi den faglige kompetanse som et universitetsstudium ville gi. LNL mente at spesialiseringa minimum måtte være på ett år for de studenter som tok sikte på å undervise i ungdomskolen, og at det måtte legges vekt på styrkingen av metodikken i faget.

6. 4-årig utdanning:

De 4-årige linjene var ikke nevnt i lovteksten. I en kommentar til paragrafen om opptaksgrunnlaget gikk det fram at departementet ønsket å beholde 4-årig i en overgangsperiode. LNL mente at at det fortsatt ville være behov for et tilbud til ungdom som ikke har artium og som ønsker lærerutdanning. LNL ville derfor at det skulle slås fast at de 4-årige linjene ble opprettholdt inntil det var garantert at de som søkte denne linja kunne begynne på en 3-årig utdanning.

7. Forpraksisen for førskolelærere:

LNL tolket lovteksten dithen at forpraksis for førskolelærere skulle falle bort. Reaksjonene på dette var stort sett svært negative blant studentene. LNL gikk derfor inn for at denne praksisen skulle beholdes som et krav for opptak til førskolelærerstudiet.

LOVEN VEDTATT.

Til tross for sterke protester fra LNL ble loven vedtatt i juni 1973, uten at LNL's kritikk ble nevnt eller tatt til følge. Tvertimot ble Ot.prop.36 endra til det verre på sentrale punkter:

1. Det ble åpnet for for integrering i distriktshøyskolesystemet gjennom felles styrer for flere høyskoler og at annen utdanning enn lærerutdanninga kunne tas ved pedagogiske høyskoler.
2. Styret som i følge Ot.prop.36 skulle være departementsoppnevnt, men ha flertall av skolens representanter, ble endra til å ha et klart flertall utenfra.

Høsten etter startet KUD konkritiseringa av loven. Det kom et forslag til Prinsippnotat om 3-årig lærerutdanning, forslag til fagplaner i fagene ved pedagogiske høyskoler.

Disse ble diskutert og kommentert av grupper på skolene og LNL's sentralstyre. Den viktigste kritikken ble retta mot innføring av vektallprinsippet, bl.a. fordi det åpna for integrering av ulike yrkesutdanninger.

Like før LNL's Landsmøte i februar 1974 kom det første utkastet til reglement for de pedagogiske høyskoler. Det viste seg at alle de verste anelser hadde slått til.

ALL MAK TIL DEPARTEMENTET.

Reglementutkastet innebar et klart udemokratisk tilbakeskritt for lærerstudentene. Det la opp til at KUD og det departementsoppnevnte styret fikk omtrent all makt og myndighet. Studenter og læreres innflytelse over sin egen arbeids- og studieplass ble minimal.

Landsmøtet betød et vendepunkt i arbeidet med pedagogiske høyskoler. Man fikk virkelig opp øynene for alvor i situasjonen. Det ble vedtatt en uttalelse som forkastet reglementsutkastet i sin helhet og krevde lovendring av paragrafen om styret. Det ble krevd at skolens representanter skulle være i flertall og at hver skole skulle ha sitt eget styre.

For første gang ble flertallet av lærerskolestudenter mobilisert i arbeidet med de pedagogiske høyskolene. Enigheten var stor. I tida etter Landsmøtet ble det avholdt studiedager, seminarer og allmøter ved 25 av landets 27 lærerskoler. Med utgangspunkt i studier av reglementutkastet ble det vedtatt uttalelser som stilte de samme krav som Landsmøtet ved 24 av disse 25 skoler. Uttalelsene strømmet inn til KUD, og LNL krevde en reaksjon innen 1.mai. Da det ikke kom noe svar, vedtok LNL å oppfordre skolene til å gå til aksjon 21 mai. I mellomtida fikk LNL Otto Hauglin til å stille Gjerde spørsmål i Stortinget om hvordan han stilte seg til lærerstudentenes krav.

- Gjerde avviste kravet om at reglementet måtte trekkes tilbake med å hevde at det hele var en misforståelse fra LNL sin side. Dette var bare et "arbeidsnotat".
- Han avviste kravet om lovendring på "nåværende tidspunkt", men åpnet for diskusjon av styringsorganene i forbindelse med Stortingsmelding om høyere utdanning, som skulle legges fram seinere samme år.

Mange skoler fulgte LNL's oppfordringer om aksjoner den 21 mai. Noen eksempler: Bodø: Streik og stands. I tillegg støtte fra Bodø lærerskolelag.

Levanger og Kristiansand: Demonstrasjonstog
Sogndal: Streik og stand. Kveldsmøte.

Oppnådde stor støtte i lokalbefolkningen.

Oslo: Skolene slo seg sammen og valgte egen streikeledelse, som skulle planlegge og lede hele aksjonen. Tog fra Universitetsplassen. Stoppet foran Storting og Regjeringsbygg hvor det ble sendt inn delegasjoner med brev.

LNL's OPPSUMERING AV HVA SOM VAR OPPNÅDD FRAM TIL HØSTEN 74.

LNL sier i sin oppsummering:

Vi har oppnådd å vise lærerstudentene selv og andre at:

1. Vi kan få til en landsomfattende aksjon - vi kan stå sammen.
2. Vi er adskillig flere og står adskillig sterkere enn ventet
3. Vi er enig om at kravene våre er rettferdige krav, og at vi må sloss videre for dem.

Vi har oppnådd å markere oss i nyhetsbildet og i folks bevissthet gjennom:

1. Lærerskolestreik
2. Aktivt arbeid ute blant folk med løpesedler, plakater og demonstrasjonstog
3. Presse, radio og fjernsyn

Vi har oppnådd å få støtte fra mange forskjellige grupper.

Vi har oppnådd flere viktige ting i forhold til KUD:

Lærerskolene aksjonerer:

uka 28.10-2.11

Den nye lærerutdanningslova vil medføre:

- *Større sentralisering - store skoler
- *Udemokratiske styret
- *Statsdirigert samordning av skoleslag

Dette vil medføre:

- *Dårligere lærere

Vi krever:

- *Stortinget må ta stilling til våre krav!

det gjelder DINE BARN

Lærerskolelaget

Stortinget

1.1.75

1. Møte med den politiske ledelse i KUD.
2. At Gjerde degraderte "førebels utkast til reglement for dei pedagogiske høyskolene" til et "arbeidsnotat".
3. At vi har fått en klargjøring fra KUD som går ut på:
 - Justisdepartementet bekrefter at KUD kan oppnevne hvem de vil til styrene
 - Loven betyr fysisk integrering av lærerskolene, distriktshøyskolene og eventuelt universitetet - altså rasjonalisering.
4. Og det viktigste. Gjerdes uttalelse i Stortinget, hvor han åpnet for diskusjon av styringsorganene.

LNL mente videre at muligheten for å få en lovendring kunne vinnes, men at det ble og slåss mot Goliat. Loven var vedtatt og staten ville sette mye inn for å få satt den ut i livet, uten LNL's krav om endringer.

HVA SKJER VIDERE HØSTEN 74?

Høsten 74 står fortsatt studentene på de samme krav. Det nye som dukker opp er først Østlandskomiteens innstilling som skisserte opp den fysiske samordninga i østlandsområdet. Flertallet ville ha få, store studiesentra på opptil 4000 studenter. Et slikt studiesenter skulle bestå av ulike typer høyere utdanning,

distriktshøyskole, lærerskole, bibliotekskole osv.

Deretter kom Stortingsmelding 17 som sier det samme, men satte det hele inn i et større system. "All høyere utdanning skal samordnes" Dette gjaldt både fysisk, faglig og administrativ samordning. Så kom Statsbudsjettet som bare støttet LNL's inntrykk av rasjoalisering.

Ut fra en samlet vurdering mente LNL at det viktigste de måtte kjempe mot videre framover var:

- innføringen av loven 1/1-75
- opprettelsen av styrene våren 75
- iverksettelsen av planene høsten 75.

LNL fattet vedtak om en felles aksjonsuke med en felles streike- og demonstrasjonsdag på høsten.

Denne aksjonsuka fikk stor oppslutning. Bl.a. sluttet også universitetsstudenter opp om denne. 19 lærerskoler var ute i en eller annen form for aksjon. Ved universitetet i Tromsø var det generalstreik. I Bergen var det etter uravstemning, streik ved store deler av universitetet og 1100 i demonstrasjonstog. Dette viste klart den massive motstand som det var mot Regjeringas utdanningspolitikk. Departementets opprinnelige plan var å iverksette loven fra 1/1-75. Til tross for at planene lå ferdig utarbeidet i KUD måtte statssekretær Ingrid Eide offisielt love at ingen deler av loven skulle settes i verk før 1/8-75.

LOVEN GJØRES GJELDENE

Våren 75 fullførte LNL en underskriftskampanje. Videre gjorde mange skoler allmøtevedtak mot pedagogisk/distrikts høyskolestyrer. Det ble også vedtatt å boikotte alle styre som ikke fyllte kravene om:

- ett styre for hver skole
- flertall av skolens representanter

Til tross for stor motstand fra LNL og store deler av studentmassen ble loven gjort gjeldende fra 1/8-75.

Studentenes kamp dreide nå over til å

forts. s. 14
21

LENE RØNNING ARNESEN:

DET VIKTIGSTE NÅ ER ARBEIDET MED STUDIEFINANSSEN

I FORBINDELSE MED ARTIKKELEN OM LNL HAR SKOLE FOR FOLKET (SFF) GJORT ET INTERVJU MED LEDEREN FOR LNL, LENE RØNNING ARNESEN (LRA).

SFF: I 70-årene kjempet LNL mot innføring av pedagogiske høyskoler. De var uenig i rammelovsprinsippet og at pedagogiske høyskoler ville bli en del av distrikthøyskolesystemet. Er dette gjennomført og hvordan ser du på dette?

LRA: Rammeplan for lære- og førskolelærerutdanningen måtte gjennomføres for alle skoler fra høsten 81. Jeg mener at planen er god på mange områder. Men fortsatt følger skoler og lærere det gamle undervisningsmønsteret istedenfor å følge opp intensjonene i rammeplanen. Rammeplanen for førskolelærerutdanningen er mer radikal enn for lærerutdanningen. Her kan f.eks. hele studiet legges opp som et prosjekt. Når det gjelder pedagogiske høyskoler har de ikke blitt en del av distrikthøyskolesystemet.

SFF: Når det gjaldt det regionale høyskolestyre var parolen at studentene skulle boikotte dette. Gjelder denne parolen fortsatt?

LRA: Noen skoler boikotter fortsatt regionalt høyskolestyre, men de fleste er nå med. Vi mener at utenfor har vi ingen påvirkningskraft.

Vi har en viss form for demokrati i og med at studentene er representert i mange utvalg, f.eks. fagutvalg. Dette fungerer

forskjellig på de forskjellige skoler. Men vi føler ofte at vi ikke har gjennomslag for våre saker. Dette kan komme av sammensettingen i utvalgene. På de fleste skolene er lærerne i flertall. I Volda er alle lærerne i pedagogikk seksjonen med i fagutvalget, mens det kun er en student med. Da sier det seg selv at studentene ikke har noen avgjørende betydning. På Sagene derimot har studentene stor innflytelse over undervisningen.

SFF: Ved innføring av pedagogiske høyskoler gikk flertallet av studentene ved flere skoler inn for allmøte som deres øverste organ. Dette nektet departementet å godkjenne. Til tross for dette var det flere skoler som hadde dette i sitt reglement. Er disse reglementene godkjent nå?

LRA: På mange skoler fungerer det slik at studentråd er studentenes øverste organ på papiret, men at allmøte fungerer som det øverste organ. Studentrepresentanter velges ved urnevalg. Ikke noen annen form for valg blir godkjent av Lærerutdanningsrådet. Dette rådet fungerer stort sett kontrollerende istedenfor utviklende.

SFF: Bortvisningsparagrafen i lærerutdanningsloven var det stor motstand mot, især det med at en student kunne utvises

ved "uhøveleg framferd". Er denne paragrafen tatt ut av loven i dag?

LRA: Denne loven står fortsatt uforandret. I LNL's arbeidsprogram står det at vi skal arbeide for å fjerne denne. Men vi har ikke enda fått gjort noe overfor KUD i denne saka.

SFF: De faglig didaktiske kursa ble på mange skoler holdt utenfor selve faget, og ofte før selve fagfordypningen. Dette førte til en veldig oppsplitting av fagene. Hvordan er dette i dag?

LRA: Allmenlærerutdanningen i dag er svært oppsplittet. Dette fører til en

ved at skoleledelsen unngår å opplyse om den. Hvert år må vi kjempe for at den skal beholdes.

SFF: Hva er det viktigste for LNL å jobbe for i dag?

LRA: LNL's arbeidsprogram likestiller arbeidet for studentenes økonomi og arbeidet med det faglige innholdet i lærerutdanningen. I dag er det viktigste å jobbe med statsbudsjettet i forhold til lik rett til utdanning. Det er markert stigning på universitetet av mannlige studenter fra høyere funksjonærsløst og akademikerbakgrunn. Vi vil prøve å få til et samarbeid med fagbevegelsen for å få

overfladisk og lite kritisk form for læring. En måte å få bort noe av fagoppsplittingen på er å fjerne de faglig didaktiske kurs i den form de har i dag og heller opprette en egen fagdidaktisk enhet, som 1/4-års enhet, hvor alle fagdidaktiske kurs inngår. Da kan man trekke ut det som er felles, drive fagintegrering osv.

SFF: Ved innføring av pedagogisk høyskole mente man at det var fare for at den 4-årige linja ville bli nedlagt. Finnes noen av disse i dag?

LRA: Det er bare Nesna i dag som har denne linja. Denne prøves hvert år å undergraves

gjennomslag i disse sakene.

Et annet viktig område er studiefinansieringen. Det foreslås bl.a. å ta bort grunnstipend for menn i likestillingens navn. Studentene må også betale en stadig større sum på skolene i papiravgift og materialepenger. Det er nemlig åpnet for at skolene skal kunne ta betalt for "materialer utover det naudsynte". Her er det forskjellige definisjoner fra student og skoleadministrasjon i hva naudsynt betyr. Dette gjelder f.eks. fagene forming og heimkunnskap.

SVEIN FRØYTLOG (32) JOBBAR IDAG SOM ADJUNKT VED FJELLSRUD UNGDOMSSKOLE I LØRENSKOG. HAN ER KJENT I KOMMUNEN SOM EIN AKTIV KOMMUNIST OG IVRIG FAGFORENINGSMANN. ALT I 1972 UNDER EF-KAMPEN STO HAN FRAM SOM SUF(m-1)AR, STO PÅ STANDS, SOLGTE KLASSEKAMPEN PÅ DØRENE HOS FOLK, VAR MED Å SKIPE TIL DEMONSTRASJONSTOG, SKREIV INNLEGG I LOKALAVISA OSB. HAN LEDA EI TID RAUD UNGDOM PÅ STADEN, OG HAR I MANGE ÅR VORE OFFENTLEG TALSMANN FOR AKP(m-1) I LØRENSKOG.

I 1975 VART HAN MIDLERTIDIG TILSETT VED FJELLSRUD SKOLE. HAN VAR DÅ FERDIG CAND. MAG. MED ENGELSK, GEOGRAFI OG HISTORIE I FAGKRETSEN. TILSETTINGA VART FORLENGA ÅRET ETTER. VÅREN 1977 TOK HAN PED.SEM. OG SØKTE OPPSIGELIG STILLING VED SKOLEN. REKTOR INNSTILTE FRØYTLOG PÅ FØRSTEPASS. INNSTILLINGA VART STØTTA I SKOLESTYRET SITT ARBEIDSUTVAL (DET ORGANET SOM HADDE SAKSFØREBUINGA). SKOLESJEFEN HADDE INGEN INNVENDING. I SLUTTEN AV MAI VART SAKA LAGT FRAM FOR SKOLESTYRET. DER SKJEDDE DÅ DET KLASSISKE, DET SOM GÅR ATT I SLIKE SAKER (T.D. I BERGER-SAKA): EIT BENKEFORSLAG PÅ EIN ANNAN SØKJAR. EIN FRÅ ARBEIDARPARTIET GJORDE FRAMLEGG OM Å TILSETJE EI KVINNELEG ADJUNKT I STADEN FOR SVEIN FRØYTLOG. TRASS I AT HO IKKJE VAR INNSTILT, TRASS I AT HO HADDE MINDRE PRAKSIS SOM LÆRAR - DEI STO GANSKE LIKT MED OMSYN TIL UTDANNING/FAGKRETS - TRASS I DETTE GJEKK BENKEFORSLAGET GJENNOM MED 11 MOT 3 RØYSTER. DEN KVINNELEGE ADJUNKTEN VART TILSETT, IKKJE FRØYTLOG.

KVA SKJEDDE VIDARE? KORLEIS REAGERTE ANDRE? KVA GJORDE SVEIN FRØYTLOG MED SAKA? FEKK HAN STØTTE AV ANDRE ELLER VART HAN STÅANDE ISOLERT? FRAMFOR ALT: KORLEIS VART YRKESFORBODET SLÅTT TILBAKE? (FOR DET VART DET). VI HAR VENDT OSS TIL SVEIN FRØYTLOG NO NYLEG FOR Å FÅ HAN TIL Å FORTELJE OM DET SOM SKJEDDE DENGONG FOR DRYGT FIRE ÅR SIDAN OG OM KORLEIS HAN SER PÅ DENNE SAKA NO IDAG.

SVEIN FRØYTLOG:

BLE UTSATT FOR

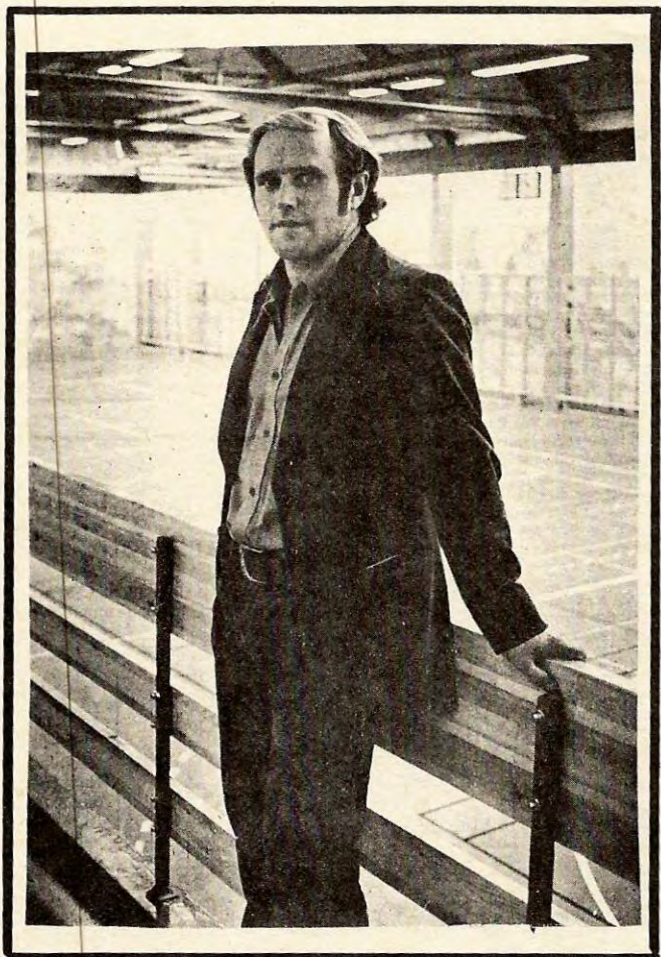
DU VART FORBIGÅTT VED TILSETJINGA I MAI 1977. KVA FÅR DEG TIL Å TRU AT DET VAR EI POLITISK FORBIGÅING ?

- Eg kan sjølsagt ikkje prove noko. Men ut frå framgangsmåten som vart brukt, ut frå det at eg var innstilt på førsteplass heile vegen, er eg nokså viss på at det lå politiske motiv bak. Ingen hadde klagd på meg som lærar. Det fanst ingen sakleg grunn til å gå utanom meg på søkjarlista.

LIKEVEL FREMMA EIN ARBEIDARPARTIREPRESENTANT

BENKEFORSLAG PÅ EI ANNA, SOM VART TILSETT. VAR VEDTAKET SAMRØYSTES?

- Nei, både formannen og nestformannen i skolestyret, begge frå Ap, røysta imot. Dei gjekk inn for meg. Det same gjorde også SV sin representant. SV reiste seinare interpellasjon om saka i kommunestyret. Då vart det berre vist til vedtaket i skolestyret. Skolesjefen vart beden om å uttale seg. Han sa til ordføraren at han for sin del hadde innstilt meg, så skolestyret måtte sjøl svare for vedtaket sitt. Det vart ikkje til noko meir, men motstanden som her kom til uttrykk viser at det var usemje mellom dei folkevalte i saka. Det var sjølsagt ein taktisk fordel for meg.

- I prinsippet er eg samd i at folkevalte organ må ha rett til å endre innstillingar gjort på administrativt hald. Men slett ikkje slik som det vart gjort her. Faren ligg i at ei slik ordning lett kan verte misbrukt. Benkeforslag treng ikkje noka nærare grunngjeving. Dette gjev eit spillerom for skjønn, som kan verte utnytta når folkevalte ser seg tent med å kvitte seg med folk dei ikkje likar, t.d. ein "brysom" politisk radikal. I andre tilfelle kan vikarierende argument, som krav om "kjønnskvote-ring" o.l., kome inn i biletet med same effekt.

DU STO FAKTISK UTAN JOBB. KORLEIS VAR REAKSJONANE PÅ SKOLEN PÅ DET SOM HADDE SKJEDD?

- Eg hadde ein guteklasse, ein 27-28 elevar som no skulle opp i niande klasse. Eg trur eg kan sei at eg hadde eit toleg godt tilhøve til denne klassen. Då dei fekk vite at eg hadde mista jobben min, lovte dei at den nye læraren dei fekk jaggu skulle få det "jævla hett", som dei sa, til hausten. Eg måtte roe dei ned, og sa at dei sjølsagt ikkje måtte la vedkomande lærar som vart tilsett, få unngjelde. Elevane gjekk då til rektor og protesterte. Dei snakka også med foreldra sine. Fleire av foreldra ringte til for-

YRKESFORBUD-

LOKALAVISA KASTA SEG FRAMPÅ?

- Ja, Akershus Arbeiderblad ringte og ba om ein kommentar. Dei tok også kontakt med han som sto bak benkeforslaget i skolestyret. Han forsøkte sjølsagt å dementere at det skulle liggje noko politisk motiv bak forbigåinga, men ingen tok "dementiet" hans alvorleg. Det vart av mange snakka åpent om at dette måtte vere eit tilfelle av politisk yrkesforbod.

KORLEIS SER DU PÅ DETTE AT SKOLESTYREREPRESENTANTAR "SPONTANT" KAN ENDRE PÅ FAGINSTANSANE SI INNSTILLING?

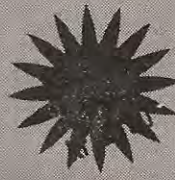
MEN VANT

mannen i skolestyret og sa dei støtta opp om meg, sjøl om dei ikkje på nokon måte var kommunistar. Desse aksjonane gjorde nok eit visst inntrykk. Eg vil sei det slik at både elevar og foreldre støtta følt godt opp om meg.

Lakershus

ARBEIDERBLAD

NR. 115 — TIRSDAG 21. JUNI 1977

Strid om lærertilsetting ved Fjellrud skole i Lørenskog:

Ble Akp-er forbigått av politiske grunner?

6

sjefen og av skolestyrets arbeid utvalgt ikke på noe plan kom det fram. Saken før i skolestyret selv. Der roste Øystein Benkerud (A) et beretningslag om å tilsette en annen søker i stillingen. Med 11 mot 3 stemmer ble beretningen vedtatt.

— Jeg vil ikke uttale meg om annet enn de rent faglige sider ved denne saken, sier skolestyrets leder Garvik. Frøylog har vært ved skolen i to år, og fungerte godt i stillingen. Han var innstilt av rektor, og etter mitt skjønn en av de 3-4 jeg anså som aktuelle til stillingen. Jeg fant det derfor naturlig å følge rektors innstilling.

— Er det flere foreskjer mellom Frøylog og den kommende stillingen når det gjelder utdanning og praksis? — Når det gjelder praksis har Frøylog ca. 14 år med skolearbeid. Den siste tiden har han ca. 10 år som lærer i Lørenskog.

— Med hensyn til utdanning har Frøylog en bachelorgrad i lærerfag fra Universitetet i Oslo. Han har også en mastergrad i pedagogikk fra samme universitet.

— Det kan ikke jeg svare på, sier Frøylog. Han har vært i skolestyret i Lørenskog i mange år, og har vært med på mange saker.

— Det endelige tilsetningslaget ble vedtatt i skolestyret, og slik sett er saken avsluttet.

Av Terje J. Olsson

Blir det nytt politisk hensyn ved tilsetting av lærere i Lørenskog? En kjent AKP-mann i bygdas kommune sier: — Jeg er kjent som medlem av AKP (m.l.) i Lørenskog, og det er neppe noen god

attest i forhold til skolestyret. Jeg mener det er mye som tyder på at skolestyret har tatt politiske hensyn når jeg ikke ble tilbudt på Fjellrud skole. Personlig synes jeg det er veldig synd, fordi jeg ikke har merket noen problemer i forhold til lærerkollegene, elever

eller foreldre i de to år jeg har jobbet på Fjellrud. På den annen side er jo skolestyret et politisk organ, og progressivt personer må være forberedt på at slik kan skje. Det er en parallell til det yrkesprovet man praktiserer for venstreorienterte i Test-Tykk land.

Det er den kjente AKP-eren Svein Frøylog i Lørenskog som sier dette til AA/PB. Frøylog har i to år arbeidet ved Fjellrud skole og skulle fra sommeren være klasselærer. Frøylog er skoleleder og hadde søkt en annen stilling ved Fjellrud. Han var innstilt som første mann fra rektor ved Fjellrud av skole-

Over til side 12

6

sagt skolestyret frutt til å foreta seg hva som helst, ubundet av innstillinger fra andre organer. På den annen side må jeg nok si at det er noe uvanlig det som har skjedd. Jeg kan ikke huske at vi i det hele tatt har hatt en slik skolesjef. Garvik til

Det er på det rene at tilfallet Frøylog har vært oppmerksom med i Lørenskog. I skolestyret gikk både formannen Sigurd Knut Grønli, lederen A. og Frøylog (s) inn for å tilsette Frøylog men de tapte i votering.

Lærerskolene i Lørenskog har også prøvd og i brev til skoleledelsen har de bedt om å få Frøylog. Rektor ved Fjellrud har på samme faglige grunnlag som er blitt videre til skolestyret. Fra skoleledelsen foretar det imidlertid endelig endring.

— Men Frøylog mener du at dette er et utslag av det man kan kalle politisk forbigåelse?

— Jeg kan som sagt ikke si noe sikkert om dette. Problemet er at skolestyret ikke behøver å be grunne sin vedtak, slik at det blir vanskelig å få tak i det de mener. Men ut fra det faktum at jeg var innstilt på stillingen og at det ikke ble utvalgt, mener jeg det er grunn til å tro at jeg rimeligvis har vært en aktivitet på frifriden. Jeg har hatt mye av tiden min i skolestyret, og har vært i skolestyret i mange år. Jeg har vært i skolestyret i mange år, og har vært i skolestyret i mange år.

— Dette viser at et AKP-mann kan være med i skolestyret i Lørenskog.

— Men det kommer flere innspill til. Men jeg er vel den som har stått åpen fram som talsmann for AKP i Lørenskog. Sier Svein Frøylog.

KVA MED KOLLEGENE DINE PÅ FJELLSRUD SKOLE?

- Saka vart straks tatt opp i lærarråd. Det vart vedtatt støtteerklæring til meg mot ein stemme. Lørenskog Lektorlag reagerte også øyeblikkeleg med å sende eit protestbrev til skoledirektøren i Akershus. Men han godkjente tilsetjinga etter 14 dagar. Her kan ein verkeleg snakke om sandpåstrøing. Skoledirektøren tok ikkje noko omsyn til protestane frå skolestyrets arbeidsutval, frå lektorlag, lærarråd, elevar og foreldre. Rektoren ved Fjellsrud skole sendte også, såvidt eg hugsar, eit protestskriv.

FORBIGÅINGA VART ALTSÅ STADFEST I FØRSTE OMGONG. KORLEIS VART SÅ DETTE FORSØKET PÅ YRKESFORBOD SLÅTT ENDELEG TILBAKE?

- Jo, rektoren sa til meg: "Du møter opp her til hausten!" Eg så gjorde, og vart tilsett som vikar, litt amputert i byrjinga, men snart i full post. Vikarfullmakta måtte godkjennast utpå hausten i skolestyret. Då vart ingenting sagt. Så sette rektor opp utlysing om ei ny oppsigeleg stilling ved skolen, skreddarsydd for meg: Engelsk, samfunnsfag og gym/gutar. Eg var einaste innstilte søkjar. Rektor gjorde det klart at han berre ville ha meg, og saka gjekk glatt igjennom i skolestyret seinhaustes 1977. Eg har vore fast tilsett frå 1978.

REKTOR VED SKOLEN GJEKK ALTSÅ KROKVEGAR FOR Å FÅ GJORT DEI FOLKEVALTES VEDTAK TIL INKJES?

- Ja, du kan sei det slik. Yrkesforbodet hadde vore eit faktum, dersom det ikkje var for den breie støtten eg fekk frå mange hald. Det var den sterke støttebevegelsen i nærmiljøet som ba-

na vegen for at rektor kunne setje så mykje inn på å finne fram til ei løysing. Han hadde vel ikkje brydd seg med det elles.

MOTMENNENE DINE I SKOLESTYRET VART SPAKARE ETTER KVART?

- Ja, og det trur eg også hadde samanheng med den breie støtten eg hadde fått. Dei visste at ei eventuell ny forbigåing ville bli ei vanskeleg sak å forsvare, vil eg tru.

TENKTE DU PÅ Å GÅ BREIARE UT FOR Å SKAPE BLEST OM SAKA DI DENGONG?

- Nei, egentleg ikkje. Det stoppa med oppslaget i Akershus Arbeiderblad. Klassekampen t.d. vart ikkje kopla inn. Den gongen såg eg ikkje saka mi som noka stor klassekampsak. Saka fekk dessutan ei smidig løysing på grunnlag av den støtten eg fekk lokalt, så eg såg ikkje nokon grunn til å lage meir "plask" enn naudsynt. Taktikken må vere fleksibel: Av og til må ein kunne hoppe i store fossar, det er så. Men ein må også kunne svømme i smult vatn. Begge delar er naudsynt, kvar til si tid. Hugs også på at på det tidspunktet, i 1977, var ml-hetsen mykje hardare enn no. Vi bar fram mykje venstre-avvik i politikken vår, og sto dermed lagleg til for hogg i mange samanhengar. Eg trur ikkje det hadde nytta stort om eg den gongen hadde slått på stortromma og skrike opp om at det var urettvist osv. Ein må forstå motparten, at dei vil gjere begrensningar mot oss. Vi på vår side må finne gode svar på åtak frå motparten, slik at vi vinn fram i kampen og får støtte frå andre og ikkje blir ståande åleine og stange med hovudet mot veggen.

LA MEG SPØRJE DEG DIREKTE: KVA TRUR DU KAN VERE GRUNNEN TIL AT DU KLARTE Å VINNE SÅ BREI STØTTE FOR SAKA DI? TIL DØMES FRÅ ELEVANE DINE?

- Eg veit ikkje kva eg skal sei.

SVEIN FRØYTLOG TYGG LITT PÅ DET, SÅ KJEM DET ETTERTENKSOMT:

- Eg trur elevane likte meg brukbart som lærar. Eg la vekt på å få i stand eit godt samarbeid med foreldra. Eg la ikkje skjul på kor eg sto politisk. Det skinte gjennom ved emnevalget i undervisninga, ved at vi tok opp tema som rettvis/urettvis krig, ulandsproblem (nykolonialisme osv.) - utan at nokon hadde noko å utsetje på det som skjedde i timane. Du kan godt kalle det kritisk undervisning, det å prøve å få fram

fleire synsmåtar. Elevane må forstå at røyndomen ikkje alltid er - eller rettare svært ofte ikkje er - slik som han står omtalt i lærebøkene.

KVA MED KOLLEGENE DINE? KOM DU I KONFLIKT MED NOKRE AV DEI?

- Vel, eg har alltid kome med mange forslag i lærarråd, forslag som tek sikte på konkrete forbetringar i arbeidsdagen, det å få fram eit betre innhald i skolen. Aktiviteten min på dette området har sikkert irritert nokre av dei mest konservative, men eg trur likevel eg fungerer brukbart i forhold til fleirtalet av kollegene. Eg har hatt og har eit godt samarbeid med kolleger uansett partipolitiske skiljeliner. Eg har drive med noko streikestøttearbeid, med

21.august-, 8.mars- og 1.mai-arbeid på lærarværelset, utan at nokon har reagert negativt. Dei som ikkje vil støtte, har stort sett akseptert at eg driv med dette.

SÅ DU MEINER DET IKKJE ER NAUDSYNT Å LEGGJE SEG FLAT OG VERE POLITISK PASSIV FOR Å FÅ EIT GODT TILHØVE TIL KOLLEGENE?

- Absolutt ikkje! Det er etter mitt syn ein stygg høgrefeil å unnlate å drive vanleg politisk verksemd på lærarværelset av frykt for kollegene sine reaksjonar.

OG ALT DETTE - KRITISK UNDERVISNING BLANT ELEVANE OG POLITISK VERKSEMD BLANT LÆRARANE - DETTE DRIV DU PÅ MED ETTER DIREKTIV FRÅ LEIINGA I AKP(m-l)?

- Nei.

SVEIN FRØYTLOG SMILER LUNT:

- Det er legninga mi å jobbe slik. Bevisst i den forstand er det ikkje. Ein må stå på og kjempe for det ein trur på, men samstundes må ein leve eit folkeleg liv, ha forståing for andre menneske. Ein må kunne respektere andre lærarar sine faglege og politiske synspunkt sjøl om ein kan vere usamd. Ein ting er å stå åpent fram, noko heilt anna er det å køyre på som ein bulldozar. Det gjeld om å styre klår venstreavvik i taktikken og finne fram til ein politisk arbeidsstil som ikkje skremmer vekk dei som ein ønskjer å samarbeide med. Berre då kan vi oppnå enhet med andre. Berre då kan vi på lengre sikt gjere oss håp om å slå tilbake slike ting som t.d. yrkesforbod og andre reaksjonære framstøt.

SLIK AVSLUTTAR DEN AKTIVE OG PÅGÅANDE KOMMUNISTEN SVEIN FRØYTLOG DETTE INTERVJUET. HAN HAR NOKO Å LÆRE NOKON KVAR OM BÅDE TAKTIKK OG MASSELINJE. I DAG SIT HAN SOM TILLITSVALT PÅ TREDJE ÅRET VED FJELLSRUD SKOLE, SOM HAR 20 LEKTORLAGSMEDLEMMER. HAN HAR VORE NESTLEIAR I LØRENSKOG LEKTORLAG I SNART TO ÅR OG ER HOVDUTILLITSVALT FOR SKOLEETATEN I KOMMUNEN. UNDER SVEIN FRØYTLOG SI TID SOM STYREMEDLEM I FORENINGA HAR LØRENSKOG LEKTORLAG UTVIKLA SEG TIL Å VERTE EIN KAMPVILJUG LÆRARORGANISASJON MED EIN KLÅR FAGFORENINGSPROFIL. LAGET HAR I DEI SEINARE ÅRA ENGASJERT SEG STERKT M.A. I KAMPEN MOT NEDSKJÆRINGSTILTAK FRÅ KOMMUNEN SI SIDE, MOT FORVERRINGAR I ARBEIDSSITUASJONEN TIL LÆRARAR OG ELEVAR. LAGET HAR HATT MANGE GODT BESØKTE MEDLEMSMØTE OG FATTA VEDTAK SOM OFTE VERT REFERERT I LOKALPRESSA. UNDER LEKTORLAGS-STREIKEN I OKTOBER IJØR GJENNOMFØRTE LØRENSKOG LEKTORLAG EIT VELLUKKA, STORT STREIKEMØTE OG HADDE STANDS OG POSTKASSEAKSJON I KOMMUNEN. I MAI IÅR TOK NORSK LEKTORLAG UT LØRENSKOG SOM EIN AV DEI TRE KOMMUNANE SOM SKULLE HA PUNKTSTREIK MOT TARIFFOPPGERET. DETTE VART DET IKKJE NOKO AV, MEN DET ER EI ANNA SAK. POENGET ER AT LØRENSKOG LEKTORLAG HAR MARKERT SEG SOM EI SÆRS AKTIV FAGFORENING. SVEIN FRØYTLOG ER SJØLSAGT IKKJE ÅLEINE OM Å HA ÆRA FOR ALT DETTE. MEN DET ER INGA USEMJE BLANT LÆRARAR I LØRENSKOG OM AT SVEIN FRØYTLOG HAR LEGE NED EIT SÆRS GODT OG FRAMGANGSRIKT ARBEID I KAMPEN FOR LÆRARANE SINE FAGLEGE INTERESSER, OFTE I STRID MED KOMMUNEPOLITIKARANE. KVEN VEIT - KAN HENDE DEI BEINT FRAM ANGRAR PÅ AT IKKJE YRKESFORBODET VART GJENNOMFØRT FULLT UT DEN GONGEN FOR FIRE ÅR SIDA?

SAKA HANDLER OM FORBIGÅELSE AV LEKTOR
TOR INGE BERGER VED TILSETTING AV HOVED-
LÆRER I SAMFUNNSFAG VED FRYDENBERG
VIDEREGÅENDE SKOLE I ØSTFOLD.

"BERGER-SAKA" I ØSTFOLD.

SKOLE FOR FOLKET har tidligere omtalt saka i nr. 3/1980. I nr. 1-2/1981 trykte vi et leserbrev fra Berger der han skarpt kritiserte Sosialistisk Skoleforum/Skole for Folket for manglende engasjement i saka hans. Vi trykker nå vårt svar på denne kritikken (styrevedtak fra mai -81) og deretter nok et innlegg fra Berger (fra juni -81). Endelig følger en kort redaksjonell slutt-kommentar.

SSF-Styrevedtak:

HVA VIL BERGER?

1. BERGER VIL AVSLØRE

ARBEIDERPARTIETS SANNE KARAKTER

På grunnlag av de opplysningene vi sitter med, vil vi hevde at Tor Inge Berger er blitt forbigått og at det er grunn til å mistenke at forbigåelsen har skjedd på politisk grunnlag. Ut fra dette støtter vi Berger i saka hans. Men vi har store problemer med å slutte oss til den kritikk han har reist mot oss, når det gjelder vår vurdering av framgangsmåten han har benyttet seg av for å fremme saka si.

Etter vårt syn virker det som Berger står for ei linje som kan oppsummeres i slagord som "Slå i alle retninger!" og "Storm hovedkvarteret!" Vi overlater til leserne av SKOLE FOR FOLKET å vurdere om ei slik linje er formålstjenlig i kampen mot yrkesforbud.

Bergers ulike framstøt til nå går på fire forskjellige hovedpunkter. Vi skal ta dem for oss ett for ett.

Vi har ingen problemer med å skjønne at Ap-representanter i Østfold fylkesskolestyre kan nære antikommunistiske holdninger og at dette kan ha vært utslagsgivende for benkeforslaget i møtet 17/4-1980 om en annen enn Berger som hovedlærer i samfunnsfag ved Frydenberg videregående skole. Haakon Lie-tradisjonen med mccarthyistiske angrep på kommunister er neppe død i Arbeiderpartiet. På den andre sida finner en forholdsvis progressive krefter på Arbeiderpartiets venstrefløy, folk som neppe godtar udemokratiske angrep på kommunistiske lærere. I Karlson-saka kom det f.eks. støtteresolusjoner fra AUF-hold. Men det er sjølsagt ikke mulig å vinne støtte fra Arbeiderpartiets venstrefløy ved å skjelle ut Arbeiderpartiet for å være "sosialfascistisk", slik Berger gjør.

For det første er vi positivt uenig i denne karakteristikken av Arbeiderpartiet. For det andre fører bruken av slike ord bare til at folk trekker rullegardinen ned og nekter å høre mer om saka Tor Inge Berger. Og det gjelder folk langt utafor Arbeiderpartiets rekker.

Berger spør: "Mener Sosialistisk Skoleforum at jeg skal holde kjeft med mine politiske oppfatninger og vurderinger samtidig som jeg kjemper mot politiske forbигåelser/oppsigelser?" For Berger er retten til å kalle Arbeiderpartiet "sosialfascistisk" tydeligvis et spørsmål om yttingsfrihet, om å være "rein og rød". For oss er spørsmålet om riktig taktikk mer avgjørende. Hva er best: Å være "rein og rød" - og uten støtte - eller å samle de som lar seg forene? For oss virker det som Berger lar alle tanker om et fornuftig enhetsarbeid fare til fordel for å ri KA's kjepphester.

2. BERGER VIL AVSLØRE NORSK LEKTORLAGS LEDELSE

Berger er misfornøyd med at Sentralstyret i Norsk Lektorlag i møte 13/5-1980 vedtok ikke å fremme klage på forbigåelsen. Dette har fått Berger til å ta fram det store skytset, idet han har stempla Norsk Lektorlags ledelse som "støttespiller for den politiske reaksjon".

For det første vil vi hevde at Norsk Lektorlag generelt - og ledelsen inkludert - har fått en langt mer markert fagforeningsprofil i de seinere åra, slik det har vist seg i lønnsoppgjør (streik o.l.) For det andre har Norsk Lektorlags ledelse støtta venstreorienterte lærere, slik både Karlsen-saka og nå Evje-saka klart viser.

Enhver får mene hva de vil om Norsk Lektorlags ledelse, men vi kan ikke se at det bedrer muligheten for støtte fra fagforeninga å gå ut og stemple ledelsen på en slik måte som Berger har gjort. Norsk Lektorlags sentralstyrevedtak bygger forøvrig på innstilling fra Klagenemnda av 22/4-1980 der det bl.a. heter:

"Det er uvanlig at et fylkesskolestyre går imot en enstemmig innstilling fra et skoleutvalg ved en hovedlærertilsetting". På den andre sida framholdes det at "Fylkes skolestyret har (...) hatt nødvendig saksmateriale og vært i sin fulle rett til å gjøre et tilsettingsvedtak". Endelig heter det: "Begge søkere er vel kvalifisert til stillingen. De står også sterkt med omsyn til ansiennitet. Det er ikke påvist at utenforliggende eller usaklige hensyn har ligget til grunn for skolestyrets avgjørelse". (Vår utheving).

Så langt Lektorlagets klagenemnd. Vi kan ikke se at Berger sjøl har påvist utenforliggende/usaklige hensyn i sin korrespondanse med Norsk Lektorlag (som vi har mottatt kopi av). Etter vårt skjønn burde han ha sluppet katta ut av sekken og referert konkret til uttalelsen i fylkesskolestyret om at "Vi kan ikke ansette kommunister i ledende stilling"... Berger burde ikke ha vært redd for å sette fingeren på det ømme punkt. Det ville kanskje ha styrket muligheten av at Norsk Lektorlags sentralstyre hadde inntatt en annen holdning. I alle fall er det greit å spille med åpne kort.

3. BERGER VIL AVSLØRE FYLKESSKOLESTYRET

Vi er helt enig med Berger om at prosedyren for tilsettinger, slik den er idag, er tvilsom og at den åpner for mulige for-

bigåelser gjennom tilfeldige benkeforslag i fylkesskolestyret. Norsk Lektorlag bør absolutt kaste krefter inn på dette punktet og arbeide for å få mer betryggende regler for slike tilsettingssaker. Det er på dette feltet Berger virkelig har noe å fare med.

En avsløring av omstendighetene omkring denne konkrete tilsettingssaka kunne bare vært oppnådd ved å sette hardt mot hardt, ved å tvinge saka satt på spissen. Når ikke Lektorlaget ville fremme klage, kunne det kanskje vært vurdert å gå til rettslige skritt mot Østfold fylkesskolestyre. Men vi er usikre på om et rettslig søksmål kunne ført fram i denne saka. Det kunne kanskje også gitt resultater dersom en hadde fått en av de store dagsavisene (f.eks. Dagbladet) til å ta opp saka. Men både evt. rettssak eller pressekampanje er jo spørsmål som Berger sjøl må ta standpunkt til. Vi mener at det er lovlig seint for begge deler.

4. BERGER VIL AVSLØRE SOSIALISTISK SKOLEFORUM

Berger antyder kamp mot Arbeiderpartiet og mot Lektorlaget og mot sin egen støtteorganisasjon, SSF. Vi er lunkne, påstår han. "Vurderer også Sosialistisk Skoleforum folks politiske grunnholdninger når det skal avgjøres hvorvidt de fortjener støtte eller ikke?" spør han. Til dette er å svare: NEI! Vi ønsker KA-medlemmer velkomne til vår organisasjon på lik linje med alle andre sosialister i skolen.

Vi vil også peke på det SSF faktisk har gjort i saka, så kan leserne av SKOLE FOR FOLKET sjøl vurdere om vi har vært "lunkne" eller ikke:

- Vi har tatt kontakt med Klassekampen i juli ifjor for å få dem til å lage oppslag om saka, på anmodning fra Berger.
- Klassekampen droppet saka, fordi Berger sjøl ønsket å vente med å gå ut i pressen. (Framgår av brev fra Berger av 5/8-1980).
- Vi har tatt kontakt med utsendinger til Norsk Lektorlags landsmøte i september ifjor og bedt dem ta saka opp der.
- Vi har laget oppslag om saka i SKOLE FOR FOLKET nr.3/1980 og nr.1/2-1981, der vi har gitt Berger støtte.

HVA MÅ GJØRES?

Saka har nå fått mer enn ett år på baken. Vi i SSF kan ikke trylle. Men vi synes vi har gjort det en kan forlange av oss. Vi har gitt uttrykk for støtte til Berger i sak, og for vår kritikk til Berger for hans framgangsmåte. Vi støtter fortsatt Berger i spørsmålet om forbigåelse eller ikke, men mener samtidig det er lite som kan gjøres med saka nå. Med mindre Tor Inge Berger tar nye initiativ som bringer saka inn i et nytt leie. I så fall vil vi forbeholde oss retten til å vurdere saka på nytt.

Tor Inge Berger:

SJØLSKRYT OG HYKLERI

Som følge av et "tilleggsvedtak" på felles styre- og redaksjonsmøte i SSF/SFF er jeg blitt innvilget to sider til å komme med en direkte kommentar til svaret fra SSF/SFF. I dette tilleggsvedtaket ligger også at ingressen til styrets svar "skal legge klar hovedvekt på det vi (dvs. styret i SSF) er enig med TIB om".

Kan hende burde jeg være tilfreds med en slik innrømmelse fra SSF/SFFs side. Imidlertid er jeg ikke det. Hvorfor? Fordi den foreslåtte tittel og ingressen til styrets svar (som jeg altså på forhånd er blitt forelagt) står i skarp motstrid til og har til hensikt å dekke over innholdet i svaret, som i virkeligheten er et gjennomført politisk angrep på undertegnede. Hele denne framgangsmåten kan vanskelig betegnes som annet enn - bevisst eller ubevisst - hykleri og bruk av journalistiske taskenspillerknep; muligens i beste fall et forsøk fra SFFs side på å rense seg for dårlig samvittighet (?). Det som står fast er at SFFs platoniske "støtte" i realiteten er en støtte til de kreftene i vårt samfunn som ønsker å sette munncurv på kommunister og andre progres-sive.

Først til SFFs selvtilfredse redegjørelse for sin "innsats" i støttearbeidet: SFF hevder at de har tatt kontakt med landsmøtorepresentanter til NL-landsmøtet. Mulig det - men saka ble i hvert fall ikke tatt opp der. Dette ble jeg dessuten underrettet om langt etter landsmøtet.

SFF opplyser at de har kontaktet Klassekampen. (Hvorfor ikke Ny Tid og Friheten forresten?) Det er korrekt at jeg fikk en henvendelse fra avisa, men ønsket ikke å gå offentlig ut før NLs klagenemnd hadde ferdigbehandlet saka - noe jeg opplyste avisa om. Klassekampen-journalisten skulle kontakte meg senere, men har ikke gjort det - og vil sannsynligvis aldri gjøre det.

SFF hevder å ha brakt to artikler om saka. Den ene artikkelen var imidlertid min kommentar til SFFs vedtak om ikke mere å befatte seg med yrkesforbud som hadde rammet TIB!

SFF hevder at det nå har gått så lang tid at saka har blitt uaktuell. Kjenner SFF til begrepet selvoppfyllende profeti? I et halvt år svarte ikke SFF på henvendelser fra undertegnede. Først nærmere jul 1980 fikk jeg svar fra SFF, hvor man beklager forsinkelsen og beslutter å henlegge saka blant annet fordi den ikke lenger var aktuell!

Selv satt jeg ikke med hendene i fanget men forsøkte etter beste evne å gjøre saka kjent - blant annet gjennom intervju i Kommunistisk Arbeiderforbunds avis, Den røde Arbeideren. Det er vanskelig å forstå annet enn at det må være politiske grunner til at organisasjonen med det pretensiøse navnet SFF ikke ønsker å ha noe å gjøre med personen TIB og saka hans.

SFF gjør et hovedpoeng av at jeg angivelig skal ha gjort et hovedpoeng av min vurdering av Arbeiderpartiet som sosialfascistisk. Deretter gråter de krokodille-

tårer over at jeg på den måten angivelig har skadd saka mi og beseglet min egen skjebne.

Grunnen til at spørsmålet om sosialfascisme i det hele tatt er brakt inn, var i første rekke at jeg offentlig har forfektet Kommunistisk Arbeiderforbunds standpunkt i dette spørsmålet, og at det nettopp var en DNA-representant som reiste benkeforslag mot innstillinga av meg som hovedlærer. Det var neppe dette standpunktet isolert denne representanten reagerte mot, men mot et kommunistisk standpunkt som sådan. Likevel kan det naturligvis ha vært medvirkende. Samtidig er det nesten pinlig å måtte slå fast overfor SSF/SFF at sosialfascismebegrepet ikke innebærer at den enkelte AP-tilhenger er en skummel forkledd fascist.

Jeg vedgår at den såkalte sosialfascis-meanalysen står sentralt i Kommunistisk Arbeiderforbunds og dermed min vurdering av den norske samfunnsutviklinga. Men uttrykket har overhodet ingenting med et skjellsord å gjøre. Det er et begrep som er ment å fange inn den ledende rolle som sosialdemokratiet spiller i korporativiseringsprosessen; dvs. den stadig mer omfattende sammensmeltinga av fagbevegelse (LO-apparatet), stat og kapital - nylig illustrert i sin hittil mest groteske form i lønnsoppgjøret for 1981. Dessuten - enten SSF liker det eller ikke - har begrepet tradisjon i den kommunistiske bevegelsen, fra Komintern og Profintern (fagforeningsinternasjonale) i 20- og 30-åra, en tradisjon undertegnede som kommunist har vært så fri å slutte seg til.

Det SSF/SFF i sin ytterste konsekvens sier, i og med sin vektlegging på akkurat dette spørsmålet, er at (1) hadde TIB holdt kjeft om dette spørsmålet ville han fått stillingen, (2) hvis han likevel var blitt forbigått, kunne SSF ha igangsatt støttearbeidet - forutsatt at han fortsatt holdt kjeft.

SSF sier i realiteten at en må gi avkall på (i allfall deler av) sitt revolusjonære syn hvis man vil oppnå organisasjonens støtte. SSF tjener med dette nettopp de krefter de selv hevder de vil bekjempe.

Min karakteristikk av NL-ledelsen har videre falt SFF tungt for brystet. Etter å ha lirt av seg en del demagogi om "å slå i alle retninger" og "å bombardere hovedkvarteret" - et resultat av ufordøyde Mao-studier? - hevder de at NL i den senere tid har fått en skarpere fagforeningsprofil. Mulig det! For meg som kommunist er det av avgjørende betydning hvilken politikk en fagforening fører - om den tjener arbeiderklassens kamp eller ei. Jeg kan ikke innse det progressive i f.eks. NLs boikottaksjon mot elevrepresentanter i skoleutvalget under tilsettingssaker.

Og i det mindre format: At NL-ledelsen avviser en klage hvor det er så sterke indisier på at politisk forfølgelse har funnet sted.

Men ennå en gang: Jeg har klart og tydelig sagt fra at man må skille mellom ledelse og medlemsmasse i Norsk Lektorlag.

Forts. s.37

CARL I. HAGEN GIR SEG IKKE : NEDERLAG FOR FREMSKRITTS- PARTIET !

DOMMEN I ASKER OG BÆRUM HERREDSRETT I KARLSEN-SAKA GIR TYDELIGVIS GRUNNLAG FOR TOLKNING I ULIKE RETNINGER. CARL I. HAGEN HAR TOLKET UTFALLET SOM EN SEIER FOR SEG SJØL, TIL TROSS FOR AT HAN BLE DØMT FOR INJURIER OG TAPTE 50.000 KRONER PÅ SAKA.

HAN TOLKER OGSÅ DOMMEN DITHEN AT DA DET ER BLITT "BEVIST" AT HALFDAN KARLSEN DRIVER MARXIST-LENINISTISK INDOKTRINERING, MÅ HAN FJERNES FRA NORSK SKOLE...

DETTE HAR CARL I. HAGEN KREVD I ET BREV RETTA TIL AKERSHUS FYLKESKOLESTYRE. HENVENDELSEN BLE KONTANT AVVIST AV FYLKESKOLESTYRET PÅ ET MØTE LIKE FØR SOMMERFERIEN. MEN HVA LÅ BAK DETTE UTSPILLET FRA CARL I. HAGEN? HVILKE KONSERVENSER VIL DET FÅ I FRAMTIDA FOR LÆRERE SOM VIL DRIVE KRITISK UNDERVISNING? VI GIR ORDET TIL HALFDAN KARLSEN:

- Både Carl I. Hagen og jeg godtok dommen da den ble gjort kjent i januar iår. Dermed gikk jeg ut fra at den saka var ute av verden, men den gang ei. Den 11. februar sendte Carl I. Hagen et brev til Akershus Fylkesskolestyre med krav om "å avskjedige lektor Halfdan Karlsen fra Lørenskog videregående skole, idet hans vedvarende undervisnings- og pensumopplegg ikke er i overensstemmelse med skoleloven og lærerinstruksen", som det heter i brevet.

DEBATTMØTE I TRONDHEIM

Den direkte foranledningen til dette overspente utspillet fra Carl I. Hagen, var at jeg lørdag 7.februar hadde stilt opp i Studentersamfundet i Trondheim som innleder over temaet "Indoktrinering i skolen?" I innledninga ga jeg ganske riktig uttrykk for at jeg så på dommen i retts-saka som en halv seier og at jeg aktet å fortsette som før med kritisk undervisning. Motinnleder var professor Jan Brøgger, formann i Moderat Ungdoms Råd. Han mente at denne holdninga fra min side var det samme som "at man blåser i landets lov og rettens verdighet", som han uttrykte det. Jeg måtte bøye meg for rettens kjennelse og legge om min undervisning, sa han.

HALFDAN KARLSEN KOMMENTERER

Av andre gullkorn fra innledninga til Brøgger kan nevnes følgende kraftsats:

"Marxist-leninistene får lite gjennomslag for sine ideer i den åpne samfunnsdebatt, revolusjonær tankegang trives dårlig i Norge. I stedet forsøker de seg så på barna våre, hvor talentfulle karismatikere som Karlsen får lett spill - takket være vårt demokratiske søvngjengeri. De hjernevasker ungene våre slik at de senere kan gå løs på oss!" (sitert fra referatet fra møtet i Adresseavisen 9.februar).

Det heter videre i avisreferatet at det var "et opphetet møte". Det var det i høy grad. Å møte Moderat Ungdom er jo omtrent det samme som å møte Fremskrittspartiet. Her finner en de samme holdningene, til dels også de samme menneskene. Fridtjof Frank Gundersen, medlem av Moderat Ungdoms Råd, stilte som kjent som 1.kandidat for Fremskrittspartiet i Akershus ved høstens valg. Dessuten har Peter N. Myhre, formann i Fremskrittspartiets Ungdom, fungert som generalsekretær i Moderat Ungdom siden 1977. Også nedover i rekkene er det nok mye dobbeltmedlemskap. Det er vel neppe galt å si det slik at Moderat Ungdom er Fremskrittspartiets særegne "frontorganisasjon", beregnet på å fange inn aktivistisk anti-kommunistisk ungdom, enten de er partiløse ung-konservative eller Unge Høyre-medlemmer.

Fremskritt

NR. 7 - 7. ÅRGANG - 18. FEBRUAR 1981 - KR. 2,-

DA "FREMSKRITT" SLO OPP KRAVET OM AT HALFDAN KARLSEN SKULLE FJERNES FRA NORSK SKOLE, VAR DET ÅTTENDE GANG HAN HADDE "ÆREN" AV Å BLI OMTALT PÅ FØRSTESIDA I DENNE AVISA. KYVIK-SAKA I 1979 OG HADELANDS-DRAPENE TIDLIGERE IÅR OFRET AVISA DERIMOT BARE ET PAR LINJER...

Carl I. Hagen ønsker Halfdan Karlsen fjernet fra norsk skole.

Carl I. Hagen ber Akershus Fylkesskolestyre si opp Lektor Halfdan Karlsen

I et brev til Fylkesskolestyret i Akershus ber Fremskrittspartiets formann om at lektor Halfdan Karlsen blir sagt opp fra sin stilling ved Lørenskog Videregående Skole. Begrunnelsen er at i den nylig avsluttede rettssak mellom de to fant Asker og Bærum Herredsrett det ført sannhetsbevis for at Lektor Karlsen underviste i klassekamp, at han gikk over streken når det gjaldt marxist-leninistisk indoktrinering i skolen, at han fikk samfunnet til å

betale ham for å lære elevene hvordan samfunnet skal rives ned, og at han la opp et pensum som kunne karakteriseres som en håndbok i revolusjon, uten at Lektor Karlsen som følge av dommen var villig til å endre sin undervisning.

Carl I. Hagen sier i en uttalelse at han med rettssaken og den opprinnelige rapportasje i FREMSKRITT hadde ment å vise Karlsen et advarende «gult kort». Dette hadde så en norsk domstol sluttet seg til på 5 punkter.

«Når så Karlsen allikevel klart

gir til kjenne at han ikke akter å endre sin undervisning, men tvert om skryter av at han vil ignorere dommen, er det ingen annen utvei enn å bruke «rode kort», nemlig utvisning, dvs. avskjedigelse. Det er jo det skolemyndighetene har gjort på et annet sted i landet når en lektor nekter å rette seg etter lærerinstruks og skolelov», sier Fremskrittspartiets formann.

I brevet til fylkesskolestyret ber også Hagen styret bringe på det rene hvorfor både rektor på Lørenskog Videregående Skole og Skolesjefen i Akershus har unnlat å forsikre seg om at Lektor Karlsen endret sin undervisningsform og pensumopplegg etter dommen i saken.

ER DET FORTSATT NOEN SOM VIRKELIG TROR AT FREMSKRITTPARTIET SLÅSS LIKE ENERGISK MOT NYNAZISTER SOM MOT KOMMUNISTER, SLIK DE PRØVER Å GI INNTRYKK AV UTAD?

SLADREBREV FRA JAN BRØGGER

Hva er da mer naturlig enn at Jan Brøgger etter møtet sendte Carl I. Hagen en "rapport" om det som hadde skjedd? For det var akkurat det han gjorde. Den 8. februar satte Jan Brøgger seg ned og skrev:

"Kjære Carl I. Hagen. Jeg var i går aftes i Studentersamfundet i Trondheim og innledet til spørsmålet: Indoktrinering i skolen, sammen med Halfdan Karlsen. Det var en selsom opplevelse. Karlsen førte et voldsomt sprog og hadde ikke latt seg rokke av dommen. Han gjorde det helt klart at han aktet å fortsette sin indoktrinering uten hensyn til dommen som han kalte idiotisk. Ellers brukte han atskillig tid til å sverte Fedrelandslaget og deretter Fremskrittspartiet som han mente var en fortsettelse av dette. Han opptrådte nærmest ubehersket (...), med knyttet neve og det hele. Han foregir at denne dommen ikke kommer til å få noen virkning. Gjennom denne rettssaken har Fremskrittspartiet gjort det norske samfunn en stor tjeneste (...) AKP(m-l) har erklært det norske samfunn krig og en av frontlinjene går gjennom skoleverket. Der- som man ikke klarer å skape en motreaksjon, kan de få med seg en del unge. Men det mest alvor-

lige er dette at man blåser i landets lov og rettens verdighet. Beste hilsen, Jan B." (Dokument vedlagt Carl I. Hagens henvendelse til Akershus fylkesskolestyre, sak nr.301/81).

Dette brevet var neppe beregnet på offentliggjøring. Men Carl I. Hagen mente formodentlig at innholdet gjorde seg godt som "bevis" for at jeg angivelig aktet å "fortsette min indoktrinering", slik Brøgger hadde uttrykt det. I alle fall brukte Carl I. Hagen brevet fra Brøgger sammen med avisklippet fra Adresseavisen og et intervju jeg hadde hatt i "Skoleforum", som grunnlag for sitt krav om at jeg skulle fjernes fra norsk skole. Det var med andre ord utelukkende mine offentlig framførte kommentarer til dommen i rettssaka Carl I. Hagen bygde på, da han retta sin henvendelse til Akershus Fylkesskolestyre. Det forelå ingen klager på undervisninga mi ved Lørenskog videregående skole.

OVERSPILL

I sitt brev av 11.februar skriver Carl I. Hagen bl.a. at "når det gjelder lektor Halfdan Karlsen var det min hensikt med reportasjen i FREMSKRITT og hele saken å vifte med et gult kort for å signalisere at Karlsen måtte endre sin undervisning

BRAKNEDERLAG

ner at dommen i rettssaka "beviser" at jeg driver indoktrinering, og at mine uttalelser etterpå "beviser" at jeg ignorerer dommen. Begge disse hovedpillarene i Carl I. Hagens angrep er like ubrukbare som de er misforstått. Dommen kan rett og slett ikke brukes på denne måten. Derfor har jeg også godtatt den. At Carl I. Hagen og jeg tolker dommen forskjellig, er en annen sak. Det gir ikke grunnlag for påstander om at jeg angivelig skulle "ignorere" dommen.

HOAAS-SAKA NOK EN GANG

Som kjent ble Carl I. Hagen dømt bl.a. på det punktet der det var blitt trukket parallell mellom saka mi og Hoaas-saka. Allikevel begrunner Carl I. Hagen kravet sitt om at jeg skulle avskjediges med at "det er jo det skolemyndighetene har gjort på et annet sted i landet når en lektor nektet å rette seg etter lærerinstruks og skolelov" (sitert fra "Fremskritt" 18.februar 1981). Det kan ikke være annet enn Hoaas-saka Carl I. Hagen tenker på her. Han av alle snakker om å respektere dommen, og så går han hen og trekker en tydelig parallell til Hoaas-saka nok en gang, til tross for at han er blitt injuriedømt for nettopp dette! Reint bortsett fra dette er Carl I. Hagens utgangspunkt for sammenlikninga helt feilaktig: Jeg har aldri gitt uttrykk for at jeg skulle "nekte" å rette meg etter lærerinstruks og skolelov. Snarere tvert imot, jeg har sagt klart fra om at jeg mener at undervisninga mi ligger innafor rammene av lov og reglement. Ellers kan det være interessant å merke seg, når vi er inne på dette med Hoaas, at Carl I. Hagen tydeligvis mener det er fullt ut "bevist" at jeg fortjener å bli sparket fra skolen. Da Nordland Fylkesskolestyre i sin tid sa opp Hoaas fra stillingen hans ved Stokmarknes videregående skole, kommenterte "Fremskritt" på lederplass at de i og for seg var enig i avgjørelsen: "Men vi savner klare beviser - dvs. vitneutsagn - som bekrefter at Hoaas har blandet sine egne, uholdbare meninger inn i undervisningen". (sitert fra "Fremskritt" 31.oktober 1978). Legg godt merke til denne forskjellen i vurdering! Det synes klart at Fremskrittspartiet betrakter kritisk undervisning som langt mer forbrytersk enn Hoaas sine påstander om at folkemordet på jødene aldri fant sted eller hans dosering av "rasebiologiske" teorier i timene (som det forøvrig ble lagt fram klare beviser for at han hadde kommet med. Blant annet enstemmige skriftlige uttalelser fra klasser som Hoaas hadde undervist).

Svaret Carl I. Hagen fikk på sin henvendelse til Akershus Fylkesskolestyre, må ha kommet som litt av en kalddusj. Fylkesadministrasjonen tok seg god tid på behandlinga av saka, men 25.juni i år kom da endelig saka opp til behandling på møte i fylkesskolestyret. Otto Larsen, representant for Fremskrittspartiet, fremmet dette forslaget:

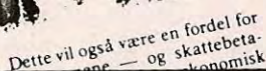
"Akershus fylkesskolestyre finner at de uttalelser som lektor Halfdan Karlsen ved Lørenskog videregående skole har kommet med, etter at det er falt dom i saken mellom ham og Carl I. Hagen, er av en slik karakter at han må ansees som uskikket til å undervise ved en norsk skole. Carl I. Hagens anmodning om avskjedigelse av lektor Halfdan Karlsen tas derfor til følge".

Forslaget falt. Det fikk bare Otto Larsens egen stemme. I stedet fremmet Høyre, Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og Senterpartiet - dvs. alle de øvrige partiene som er representert i fylkesskolestyret - et fellesforslag som kort og godt slo fast at Carl I. Hagens anmodning om avskjedigelse av meg "ikke foranlediger noen forføyning fra fylkesskolestyrets side". Videre ble det påpekt at det ikke forelå noen klager eller tjenestlige anmerkninger mot meg. Vedtaket konkluderer med at "det foreligger derfor ikke noe juridisk grunnlag for å ta spørsmålet om avskjedigelse opp til vurdering". (Min utheving). Vedtatt med 14 mot 1 stemme.

Carl I. Hagen hadde med andre ord rent hodet mot veggen. Fullstendig fiasko! Dette var nok Carl I. Hagen også sjøl klar over. I motsetning til i februar da "Fremskritt" slo saka opp på 1.side og Carl I. Hagen sørget for å sende rundt pressemelding (som blant annet førte til at saka ble omtalt i Dagsrevyen/TV), så har ikke "Fremskritt" nevnt saka med ett ord nå i juli/august. En talende taushet! Et annet tegn i samme retning er de endringene som har funnet sted i det siste partiprogrammet til Fremskrittspartiet, fra mai i år. Borte er de aggressive krav om å "omplassere eller avskjedige lærere som beviselig utsetter elevene for politisk indoktrinering". I stedet finner vi - på s.50 i det nye programmet - et fromt ønske om at "partipolitisk indoktrinering i skolen må hindres". Programmet sier ingenting om hvordan dette skal hindres eller hva som skal skje med lærere som "indoktrinerer". Det er tydelig at Fremskrittspartiet har jekket seg ned noen hakk på dette området. Kanskje det ble for kostbart i lengden - både økonomisk og prestisjemessig - og forsøke å "oppfylle" programposter som så til de grader er resultatet av enøyde antikommunistiske hets- 35

AV OTTO LARSEN
nr. 2 på ALPs liste i Bærum

Bortsett fra teknologien er det ikke mange områder hvor det har foregått så store forandringer som i skolen og undervisningen, og det er ikke mange dager mellom hver gang vi kan lese om nye forslag på et eller annet område innenfor skolen. Det begynte i sin tid med skolen utover landet og sammen med

Det er vel heller ikke mange som er i tvil om hvem som ville være mest aktiv hvis det ble gitt til politisk virksom

Jeg tror at foreldrene bør være mer oppmerksomme på hva slags materiale enkelte lærere bruker i undervisningen og hvis man kommer over tilfeller av typisk politisk propaganda, bør dette gjøres kjent overfor skolestyret og gjennom pressen. Vi må ikke gi opp å tenke at det nytter likevel ikke. De fleste foreldre ønsker deres barn skal få en god stil og et godt liv. Det er hjemmet og skolen som skal gi grunnlaget, og så påse at i hvertfall skolen gjør de viktigste tingene.

www.pdf-arkivet.no (2025)

Advokat Øystein Knudsen konkluderer med at "den avsatte dom vil være av begrenset verdi ved en eventuell oppsigelsessak. En slik sak vil i hovedsak måtte bygges opp på selvstendig grunnlag, uten noen direkte rettslig støtte i dommen". Så langt den juridiske fagkunnskapen. I og med at det ikke fantes noe slikt sjølstendig grunnlag for å reise oppsigelsessak, ga utfallet av saka seg sjøl. Det kom således ikke som noen overraskelse på meg, da Akershus fylkesskolestyre blankt avviste Carl I. Hagens henvendelse.

Det viktige med denne saka, slik jeg ser det, er at det nå er slått endelig fast at dommen i rettssaka mot Carl I. Hagen ikke kan brukes hverken mot meg eller mot andre lærere som vil drive kritisk undervisning. Vurderinga av utfallet av rettssaka som et klart nederlag for Carl I. Hagen står dermed sterkere enn noen sinne. Enda en gang har den politiske reaksjon støtt hodet mot muren i sine rasende angrep på kritisk undervisning. Saka ble satt på spissen av Carl I. Hagen sjøl. Det tvang fram en avklaring, og resultatet ble at Carl I. Hagen tapte. Mer er det ikke å si om den saka.

forts. fra s. 31

Ved å organisere støtteaksjoner på grunnplanet kan man presse både lektorlagets ledelse og fylkesskolestyret i Østfold. Og her har SFF med et visst kontaktnett rundt om på lærerværelsene sviktet totalt. Istedet for å komme med platoniske støtteerklæringer kunne SFF gått ut med oppfordring til medlemmer og sympatisører til å ta opp saka i lærerlagets og lektorlagets lokal-

avdelinger. Dette har ikke SFF gjort og grunnen er klinkende klar: Østfold Fylkesskolestyre og SFF står sammen i denne saka; TIB har et politisk syn som man ikke liker og tar avstand fra. Det er noe både jeg og andre "avvikende sosialister" (dvs. ikke AKP/SV-ere) får lære av og ta til etterretning!

REDAKSJONELL SLUTT-KOMMENTAR TIL "BERGER-SAKA"

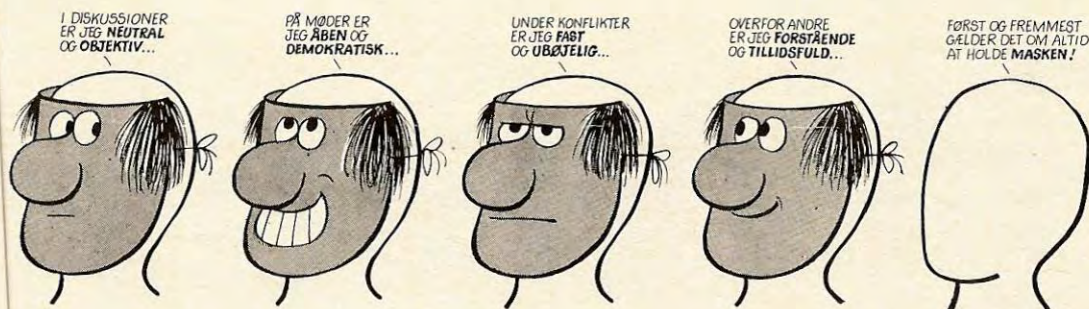
DETTE SISTE INNLEGGET FRA TOR INGE BERGER ER ETTER VÅR MENING SÅ GROVT USAKTELIG AT VIDERE DISKUSJON AV SAKA ER UMULIG OG MENINGSLØS.

NÅR BERGER BESKYLDER OSS FOR "HYKLERI OG BRUK AV JOURNALISTISK TASKEN-SPILLERKNEP" OG FOR "STØTTE TIL DE KREFTENE I VÅRT SAMFUNN SOM ØNSKER Å SETTE MUNNURV PÅ KOMMUNISTER OG ANDRE PROGRESSIVE", HAR VEL HAN OGSÅ GITT UTTRYKK FOR AT DISKUSJONEN BØR AVSLUTTES.

EN KONKRET PÅSTAND I BERGERS INNLEGG VIL VI IMIDLERTID IMOTEGÅ: HØSTEN 1980 GIKK VI UT MED OFFISIELL STØTTE TIL BERGER I DENNE SAKA (NR. 3/80). PÅSTANDEN HANS OM ET HALVT ÅRS PASSIVITET FRA SFFs SIDE HOLDER DERFOR IKKE.

FORØVRIG VISER VI TIL VÅRT STYREVEDTAK I DENNE SAKA (ANNET STED I AVISA).

RED.

NOEN interessante TALL

ØKNING I DISPONIBEL INNTEKT FOR NORGE

"DEN NORSKE ØKONOMI ER VERDENS STERKESTE." Ordene er ikke våre, men banksjef Tor Moursund i Christiania Bank og Kredittkasse sine. Slikt sier man ikke hjemme. Uttalelsen kom under et besøk bank-sjefen gjorde i New York i begynnelsen av april. Her kommer sannheten fram.

ÅR	DISPONIBEL INNTEKT NORGE	DISPONIBEL INNTEKT ARBEIDER
1977 - 78	+ 2.2	- 1.7
1978 - 79	+ 6.3	- 2.8
1979 - 80	+ 10.5	- 3.1

Kilder: Økonomisk utsyn over året 1980 og "Aukrustutvalget 1 1981"

ØKNING I EIERINNTEKTENE

ÅR	EIERINNTEKTENE	LØNNINGENE	PRISENE
1977 - 78	30.6	7.8	8.1
1978 - 79	40.1	2.9	4.8
1979 - 80	52.7	10.0	10.9

"Aukrust-utvalget 1 1981")

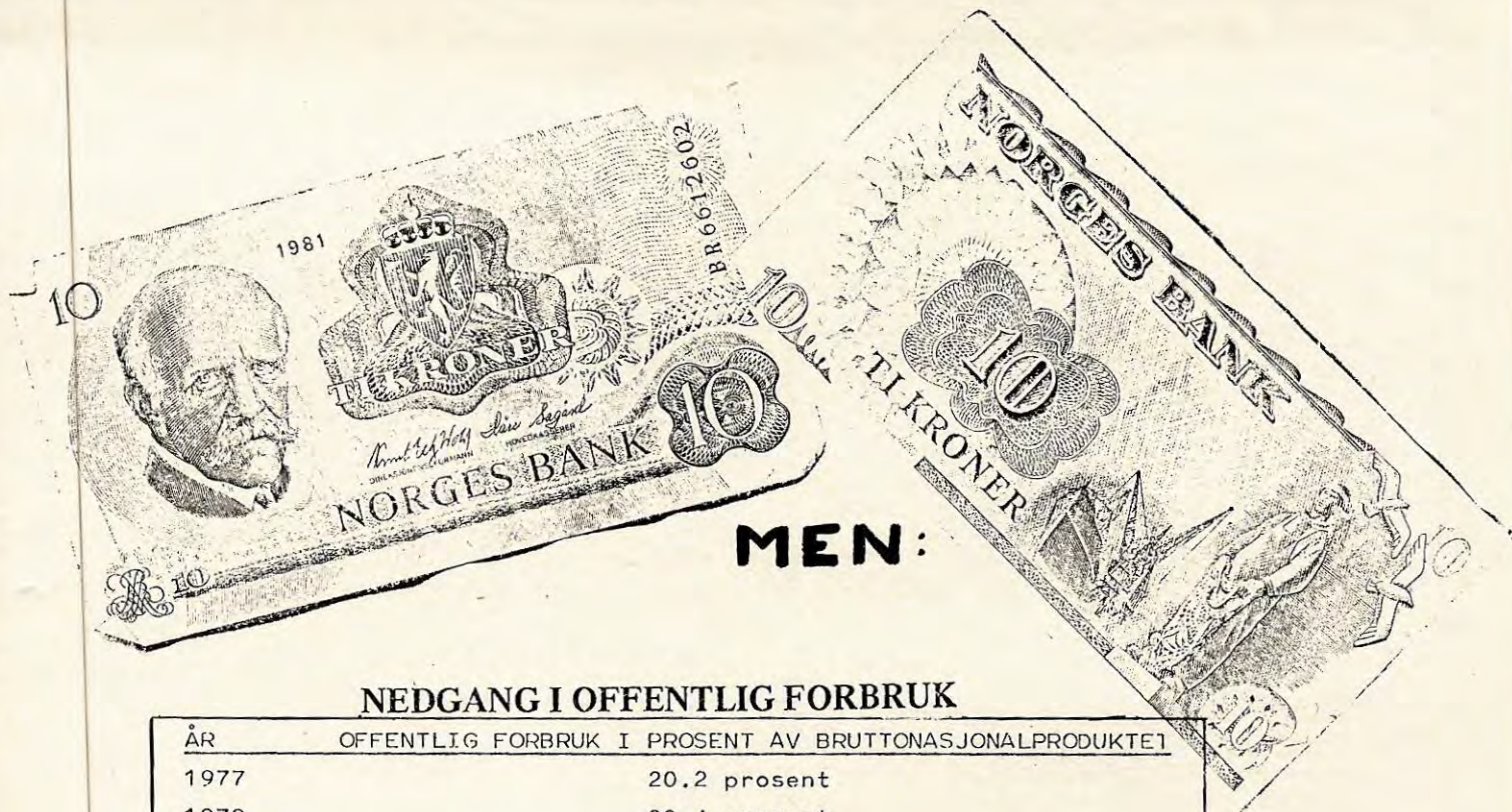
Bedriftenes inntekter har økt mange ganger prisstigningen, mens lønningene sleper etter og synker i verdi for hvert år som går.

ØKNING I STATENS INNTEKTER

Også i statsforvaltningen er det en stadig bedring i økonomien. Tabellen nedenfor viser overskuddet på stats- og tryggebudsjettet i milliarder kroner fra 1977 og fram til budsjettforslaget for 1981.

ÅR:	1977	1978	1979	1980	1981
MILLIARD.					
KRONER	+ 0.4	- 1.3	+ 1.1	+ 13.4	+ 10.4

Kilde: Nasjonalregnskapet og Nasjonalbudsjettet.

NEDGANG I OFFENTLIG FORBRUK

ÅR	OFFENTLIG FORBRUK I PROSENT AV BRUTTONASJONALPRODUKTET
1977	20.2 prosent
1978	20.4 prosent
1979	19.7 prosent
1980	19.0 prosent

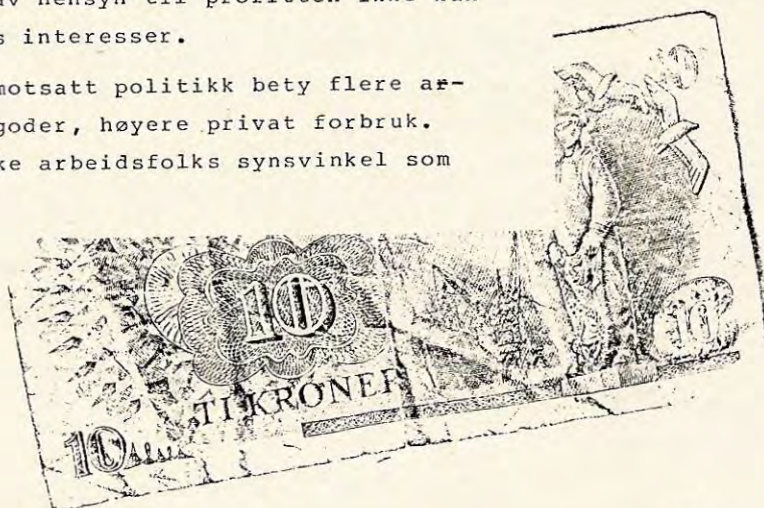
Kilde: Økonomisk utsyn over året 1980.

EN VANVITTEG SITUASJON!

Det hevdes at vi må betale ned utenlandsgjelda med rekordfart for å sikre vår "økonomiske handlefrihet". Statsgjelda er på hele 37 milliarder kroner. Men det som aldri nevnes i den sammenhengen, er at Norges Bank har omlag 33 milliarder kroner i valutareserve. Dvs. utestående i utenlandske banker og verdipapirer. Dette tas ikke med i statsbudsjettet og slik klarer man å skape et fullstendig falskt bilde av balansen i gjelda. Faktum er at hver krone som nedbetales egentlig er en form for kapitaleksport allerede i dag.

Dermed står vi i en situasjon der det fins flust av penger, verdier skapt av arbeidsfolk i Norge og trukket ut av norske naturressurser, men som man av hensyn til profitten ikke kan bruke i det norske samfunnets interesser.

For arbeidsfolk ville en motsatt politikk bety flere arbeidsplasser, flere sosiale goder, høyere privat forbruk. Det er bare det at det er ikke arbeidsfolks synsvinkel som sitter ved makta.

Til

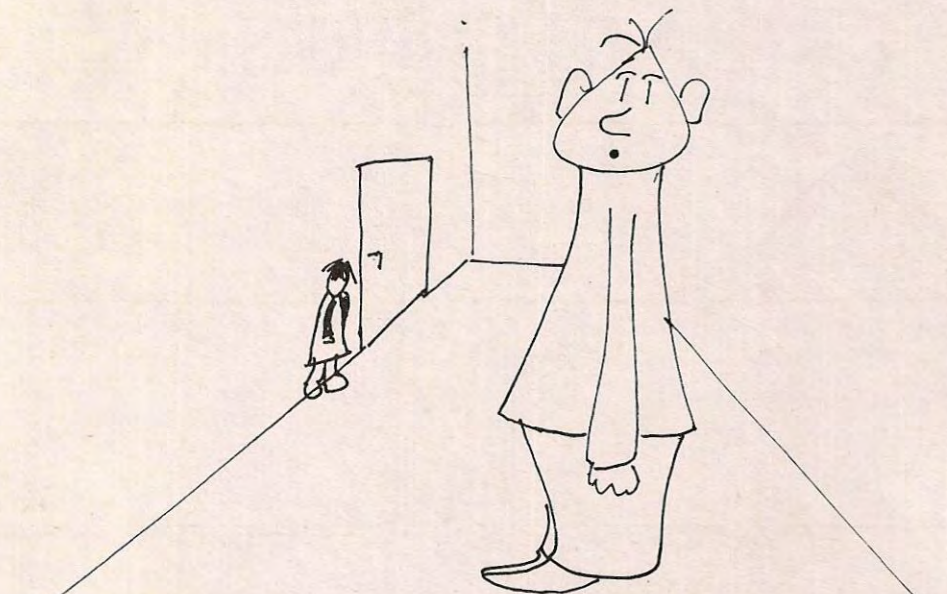
Returadresse:

SKOLE FOR FOLKET,
postboks 8347, Hammersborg,
Oslo I.

DETTE KAN BLI SISTE GANG

DU FÅR DETTE BLADET MELLOM HENDENE. SKOLE FOR FOLKET ER I STORE ØKONOMISKE VANSKELIGHETER. SKAL VI KLARE OSS OVER DENNE ALLER STØRSTE KRISA, MÅ VELDIG MANGE LESERE SELGE VELDIG MANGE BLADER! PÅ DEN MÅTEN KAN VI FÅ NOK PENGER TIL Å STARTE MED ET NYTT NUMMER I 1982. MEN FØR DET KOMMER DET INGEN FLERE NUMMER. SÅ SETT IGANG OG SELG VÅRT UTMERKETE BLAD OVERALT!

VI HAR OGSÅ FLERE EKS AV NR 1-2 1981. DET KAN BESTILLES FRA OSS FOR KR 10 PR STK.

JEG GAV HAM EN MORALPREKEN, SÅ BA
HAN OM Å FÅ HENTE ORDBOKA FOR Å
SE HVA DET BETYDDE!